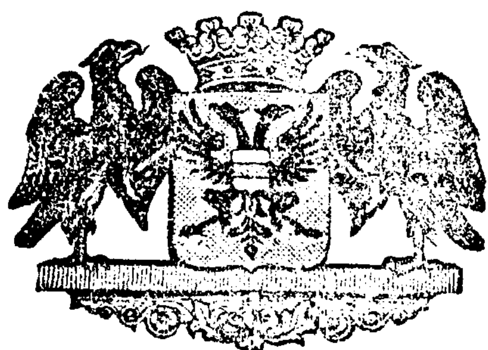
Jaargang 111. Vrijdag, 1 October 1852. No. 79.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD
voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

Deze Courant wordt uitgegeven des Dingsdags *en* Vrijdags. *De abonnements-prijs voor den jaargang* 1852 *is f* 8—40, *en franco per post f* 9—45; *voor het vierde kwartaal f* 2—16 *en per post f* 2—35. *Voor het abonnement der Bijbladen eene verhooging van hoogstens* 60 *cent per jaar.*

BEKENDMAKING.

De **GEDEPUTEERDE STATEN** van de *Provincie Groningen* verwittigen bij deze, dat in hunne vergadering van heden is vastgesteld, dat het aan een ieder wordt toegestaan, om den **SLIJK**, zich geplaatst hebbende in en in de nabijheid van het afgesneden vak van het Reitdiep nabij *Dorkwerd*, uit te baggeren of uit te graven en van daar per scheep te vervoeren, onder voorwaarde, dat men zich vooraf tot het bekomen van een vergunningsbewijs aan den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat in het 1ste distrikt zal moeten wenden en zich overeenkomstig diens voorschriften zal gedragen.

Wordende tevens herinnerd, dat vrijdom van Sluisgeld wordt toegekend aan het vervoeren van Baggergrond uit de publieke havens en diepen bij de doorvaart van aan de Provincie behoorende Sluizen.

GRONINGEN, 23 September 1852.

De Gedeputeerde Staten voornoemd:
VAN LIMBURG STIRUM.
Ter ordonnantie van dezelven:
ALBERDA.

AANBESTEDING van KLEEDINGSTUKKEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, bij *inschrijving* aan te besteden: Het **MAKEN** en **LEVEREN** van onderscheidene **KLEEDINGSTUKKEN** voor de **AGENTEN** van **POLITIE**, over de jaren 1853 en 1854, in *één perceel*.

De Voorwaarden dezer Aanbesteding, alsmede de Stalen van de Lakens, Baaijen, enz. zullen van heden ter SECRETARIJ dezer Gemeente voorhanden zijn; terwijl de Inschrijvingsbiljetten, ingerigt overeenkomstig art. 13 dier Voorwaarden, aldaar, vóór of uiterlijk op VRIJDAG den 8sten October aanstaande, moeten worden bezorgd; — om te worden geopend, in het openbaar, in tegenwoordigheid der gegadigden, op ZATURDAG den 9den October aanstaande, des voormiddags te tien uur, in een der Vertrekken van het Raadhuis.

GRONINGEN, 20 September 1852.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

AANBESTEDING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, bij **enkele inschrijving** aan te besteden: Het **ONDERHOUD** van de **REVERBÈRES** en **LANTAARNEN** enz., behoorende tot de verlichting der straten in deze Gemeente, voor den tijd van zes maanden.

De Voorwaarden van Aanbesteding zullen, van heden, ter SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing liggen, terwijl nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den DIRECTEUR der Verlichting.

De op *zegel* geschreven Inschrijvingsbiljetten, ingerigt overeenkomstig hetgeen daaromtrent bij het Bestek is bepaald, moeten vóór of uiterlijk op VRIJDAG den 8sten October 1852, aan het RAADHUIS worden bezorgd.

De opening dier Biljetten en de provisionele Toewijzing aan den laagsten Inschrijver, onder nadere goedkeuring, zal in het openbaar plaats hebben op ZATURDAG den 9den October 1852, des voormiddags te tien uur, in een der Vertrekken van het Raadhuis.

GRONINGEN, 30 September 1852.

Burgemeester en Wethouders:
De tijdelijke Voorzitter: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

AFGIFTE VAN AL DE PATENTEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* roepen bij deze op:

I. Al de PATENTPLIGTIGEN, waaronder ook de SLIJTERS, TAPPERS, KROEGHOUDERS en KOFFIJHUISHOUDERS, vermeld onder no. 37, 38, 39 en 40 van Tabel no. 14, gevoegd bij de Wet van den 21sten Mei 1819 (*Staatsblad* no. 34), die zich in de PRIMITIEVE BESCHRIJVING van het dienstjaar 18$\frac{52}{53}$, ter bekoming van PATENT, hebben aangegeven;

II. Zij, die als MEDETEEKENENDE DEELGENOOTEN van een PATENT of AFSCHRIFT daarvan moeten zijn voorzien, —

Om hunne PATENTEN of AFSCHRIFTEN daarvan van DINGSDAG den 21sten September tot en met DINGSDAG den 5den October 1852, met uitzondering van de Zondagen, telkens des voormiddags van 10 tot 12½ uur, onder opgave van de *Roode letter* en het *Nommer* van hunne Woning, van de KAMER der ZETTERS, op de bovenste verdieping van het Raadhuis, in persoon te komen afhalen.

De SLIJTERS, TAPPERS KROEGHOUDERS en KOFFIJHUISHOUDERS worden tevens herinnerd, dat bij art. 2 der Wet van den 24sten April 1843 (*Staatsblad* no. 16), onder anderen is bepaald, dat aan hen het PATENT niet zal worden afgegeven, en zij het daarbij uitgedrukt bedrijf niet zullen mogen uitoefenen, dan na dat de HELFT van hunnen AANSLAG over het LOOPENDE DIENSTJAAR en het VERSCHULDIGDE over het AFGELOOPEN DIENSTJAAR ten VOLLE zal zijn voldaan; weshalve zij de KWITANTIE van het VERSCHULDIGDE over het VERLOOPEN DIENSTJAAR, benevens de KWITANTIE van hetgeen door hen op hunnen AANSLAG van dit JAAR is betaald, zullen moeten vertoonen. *Wijders wordt ter kennis van de LAATSTE PATENTPLIGTIGEN gebragt, dat de PATENTEN niet aan hunne HUIZEN zullen worden rondgebrogt; terwijl zij verder worden gewaarschuwd, dat zij, op AANVRAGE hun PATENT niet kunnende VERTOONEN, zich blootstellen aan de BOETE, vastgesteld bij art.* 32 *der Wet op het Patent van den* 21*sten Mei* 1819.

Al de onafgehaalde PATENTEN of AFSCHRIFTEN van dezelve, behalve die van de SLIJTERS, TAPPERS, ENZ., zullen, na verloop van laatstgenoemden dag, worden gesteld in handen van de Deurwaarders der Directe Belastingen, ten einde door hen, ingevolge art. 2 van Zijner Majesteits besluit van den 17den December 1820, aan de Huizen der belanghebbenden te worden bezorgd, onder genot van 10 Cents; terwijl aan hen tevens voor ieder afschrift van een' Medeteekenenden Deelgenoot, wegens Zegelgeld, zal moeten worden betaald 34½ Cent.

Gedaan in het Raadhuis te *Groningen*, den 20sten Sept. 1852.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Inspectie van Verlofgangers DER
Nationale Militie.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* brengen ter kennis van al de Manschappen der Nationale Militie, die zich met Onbepaald Verlof in deze Gemeente bevinden, om het even tot welke Ligting zij behooren, en uit welke Provincie zij afkomstig zijn, met uitzondering van de hieronder vermelden, dat de **INSPECTIE** over die **VERLOFGANGERS** zal worden gehouden op WOENSDAG den 6den October 1852, aanvang nemende des voormiddags te negen uur.

Dat, ten einde de Verlofgangers niet langer dan noodig op de Inspectie te doen verblijven, bepaald is, dat de bovenbedoelde Verlofgangers op den gemelden dag ter plaatse voornoemd zullen opkomen in de navolgende orde, te weten:

des voormiddags te *negen* uur degenen, wier geslachtnamen beginnen met de letters A, B en C;

te *tien* uur degenen, wier geslachtnamen beginnen met de letters D, E, F, G en H;

te *elf* uur degenen, wier geslachtnamen beginnen met de letters I, K, L en M;

te *twaalf* uur degenen, wier geslachtnamen beginnen met de letters N, O, P, R en S;

te *een* uur degenen, wier geslachtnamen beginnen met de letters T, V, W en Z.

Wordende dienvolgens de bedoelde Verlofgangers bij dezen gelast, om precies op het juiste, voor ieder hunner bepaalde uur bij het gebouw van de Garnizoens Infirmerie alhier, present te zijn, gekleed in uniform en voorzien van alle zoodanige Kleeding- en Equipementstukken, als bij het vertrek van het Korps aan hen mogten zijn gelaten, alsmede van hunne Zakboekjes en van de Certificaten litt. H. H., welke zij van het Bestuur hunner Gemeente, tegen inhouding van hunnen Verlofpas, hebben bekomen; zullende door den Heer Kolonel, Militie-Commissaris in deze Provincie, een arrest van twee tot zes dagen worden opgelegd aan elken man, die zonder wettige en door den Burgemeester dezer Gemeente aangenomene redenen, van de Inspectie mogt achterblijven.

Even als zulks vroeger plaats had, zullen de voorwendsels van onbekendheid met den tijd der Inspectie, of van geene afzonderlijke Citatie te hebben ontvangen, evenmin als van afwezigheid in beroeps-uitoefening, als wettige redenen voor het verzuimen der Inspectie worden gehouden, tenzij, in het laatste geval, de Verlofganger de vereischte toestemming daartoe verkregen en vooraf van zijne afwezigheid aan den Burgemeester behoorlijk kennis zal hebben gegeven, waaronder echter niet begrepen is het geval van vertrek naar buiten 's lands, als waaromtrent vergunning van hoogere Autoriteit wordt vereischt. Het wordt bij dezen aan de verlofhebbende Manschappen der Nationale Militie wel expresselijk herinnerd, dat door de Departementen van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog bepalingen zijn gemaakt ten aanzien van zoodanige Verlofgangers, die zich een insubordinatie schuldig maken of hunne Kleeding- en Equipementstukken mogten hebben verwaarloosd, hoezeer zij met hun Korps hebben afgerekend, en dat dus ten aanzien van dezen zal worden gehandeld, zoo als daarbij is voorgeschreven, ten einde de schuldigen in dezen te straffen.

Van deze Inspectie zijn alleen uitgezonderd zoodanige Verlofgangers der Nationale Militie van de Ligting van 1852, die in reserve zijn gesteld, en verder diegenen, welke zonder Kleeding- en Equipementstukken zich in deze Gemeente mogten bevinden.

GRONINGEN, 27 September 1852.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

AFKONDIGING.

De BURGEMEESTER EN WETHOUDERS van *Groningen* doen te weten, dat door den RAAD dier Gemeente in zijne Vergadering van den 21sten Julij 1852 is vastgesteld de volgende verordening:

REGLEMENT op de **WEKELIJKSCHE VEEMARKT** in de Gemeente **GRONINGEN.**

De RAAD der Gemeente *Groningen;*

Gelet op zijn besluit van den 9den Junij 1852, waarbij is vastgesteld eene **VERORDENING** omtrent de **WEKELIJKSCHE VEEMARKTEN**, en uitvoering willende geven aan het bij dat Besluit onder no. 5 bepaalde;

Gehoord de voordragt van den BURGEMEESTER namens de Commissie, bedoeld in art. 166 der Gemeentewet;

Gezien art. 167 der Gemeentewet;

Heeft besloten als volgt:

Art. 1. Er zal, behalve de op de Ossenmarkt plaats hebbende Voor- en Najaars-Veemarkten, ingesteld bij Reglement gepubliceerd den 17den April 1830 en gewijzigd volgens publicatie van den 5den October 1840, eene **WEKELIJKSCHE VEEMARKT** in deze Gemeente gehouden worden.

Art. 2. Die Veemarkt zal éénmaal in de week plaats hebben, op elken Dingsdag, die niet valt in de bij artikel 1 bedoelde Voor- en Najaars-Veemarkten.

Art. 3. Voor die Veemarkt wordt aangewezen de Straat aan de Zuid- en Oostzijde van het Nieuwe of Noorder Kerkhof. Zij begint te negen uur voormiddags en eindigt te twee uur namiddags. Het Vee zal één uur voor den aanvang kunnen worden aangevoerd, en niet langer dan één uur na het einde moogen blijven staan.

Art. 4. Op deze plaats en op geene andere openbare plaatsen in deze Gemeente zullen worden ter Markt gebragt alle Runderen en Kalveren. — Schapen, Lammeren en Varkens zullen er ook worden toegelaten, blijvende het evenwel geoorloofd om deze op elken Marktdag te koop aan te bieden op de Oostzijde van de Groote Markt, overeenkomstig artikel 395 van het Reglement van Policie van den 11den November 1822.

Art. 5. Ieder zal zijn Vee plaatsen naar aanwijzing van den daarmede door Burgemeester en Wethouders belasten Beambte.

Art. 6. Het Vee zal alleen ingaan aan de Westzijde der Straat ten Zuiden van het Nieuwe Kerkhof.

Art. 7. Het Reglement, gearresteerd den 15den September 1817 en art. 400 van het Reglement van Policie van den 11den November 1822, en alle andere bepalingen betrekkelijk de thans elken Marktdag plaats hebbende wekelijksche Veemarkten zijn ingetrokken.

Art. 8. Ieder, die iets doet of nalaat, strijdig met dit reglement, verbeurt eene boete van één gulden.

Art. 9. Deze verordening begint te werken met den 1sten Januarij 1853.

En zal dit besluit aan Gedeputeerde Staten dezer provincie worden medegedeeld.

Gedaan te *Groningen*, ter openbare Raadsvergadering van den 21sten Julij 1852.

De Burgemeester: (get.) VAN IMHOFF.
De Secretaris: (get.) VAN UILDRIKS, *L. S.*

Zijnde deze Verordening aan de Gedeputeerde Staten van *Groningen*, volgens hun berigt van den 29sten Julij 1852, no. 55, in afschrift medegedeeld.

En is hiervan afkondiging geschied, waar het behoort, den 6den Augustus 1852.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris VAN UILDRIKS, *L. S.*

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* brengen bij deze ter algemeene kennis, dat door den RAAD dier Gemeente, bij besluit van den 25sten Augustus l.l., no. 2, is bepaald, dat de betrekking van **KLOKLUIDER** voor het **WINSCHOTER-VEER** en de **BIJVEEREN** zal **ophouden** met **den 1sten November 1852**, en dat de **SCHUITEN** van die VEEREN van dien tijd af in deze Stad zullen **afvaren** op de **bepaalde tijden** met den **laatsten Klokslag** van de **Klok** van **Martinitoren.**

GRONINGEN, 20 September 1852.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen*, als daartoe verzocht door den RAAD dier Gemeente, bij zijn besluit van den 25sten dezer, no. 7, herinneren de Ingezetenen van *Groningen* door deze aan de bepalingen van de Wet van den 19den Mei 1829 (*Staatsblad* no. 35), **strekkende om de vermenging van vergiftige of andere schadelijke zelfstandigheden in eet- en drinkwaren tegen te gaan,** luidende als volgt:

WIJ WILLEM, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo wij in overweging hebben genomen, dat bij de bestaande wetten en verordeningen niet is voorzien in de gevallen, dat eetwaren of andere tot eetwaren bestemde zelfstandigheden met vergiftige of andere voor de gezondheid schadelijke stoffen worden gemengd, of alzoo vermengd worden verkocht of verteerd;

Dat insgelijks bij die wetten en verordeningen niet is voorzien in de gevallen dat ook drinkwaren met vergiftige stoffen worden vermengd of alzoo vermengd, worden verkocht of verteerd;

Willende, in afwachting dat te dien aanzien bij het nieuwe Nederlandsche wetboek op het strafregt nadere bepalingen zullen worden vastgesteld, intusschen de noodige maatregelen nemen tot beteugeling van dergelijke misdrijven;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten Generaal,

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, zoo als wij bepalen bij deze:

Art. 1. Een iegelijk, die onder tot verkoop of ter uitdeeling bestemd brood, eetwaren of eenige van derzelver bestanddeelen, zal gemengd hebben of zal hebben doen mengen, zwavel-zuur koper (blaauwe vitriool of koper-groen), zwavel zuur-zink (witte vitriool) of eenige andere vergiftige stoffen, zal gestraft worden met eene gevangenis van twee tot vijf jaren en eene geldboete van tweehonderd tot vijfhonderd guldens, met intrekking tevens van deszelfs patent en ontzegging zijner bevoegdheid om, gedurende den tijd der gevangenisstraf, dergelijk patent te erlangen.

2. Met gelijke straffen zullen gestraft worden allen en een iegelijk, die onder ter verkoop of ter uitdeeling bestemde dranken of derzelver bestanddeelen vergiftige stoffen zullen gemengd hebben of zullen hebben doen mengen.

3. De straffen, bij de voorgaande artikelen bedreigd, zullen almede worden toegepast op al wie ter verkoop of ter uitdeeling bestemd brood, eetwaren, dranken of derzelver bestanddeelen, met de in art. 1 en 2 bedoelde vergiftige stoffen vermengd, met voorkennis van zoodanige vermenging zal hebben verkocht, vertierd of uitgedeeld, of gepoogd zal hebben te verkoopen, te vertieren of uit te deelen of te doen uitdeelen, mitsgaders op een iegelijk die de vergiftige stoffen zal verkocht of verschaft hebben, met voorweten, dat dezelve tot het misdrijf zou dienen.

4. Bij uitbreiding en wijziging van art. 318 van het nog in werking zijnde wetboek van strafregt, worden de, bij dat artikel vermelde strafbepalingen, bij deze, van toepassing verklaard op een iegelijk, die tot verkoop of ter uitdeeling bestemd brood, eet- of drinkwaren of derzelver bestanddeelen, met voor de gezondheid schadelijke stoffen zal hebben vermengd, doen vermengen of eenige dier eetwaren, drinkwaren of derzelver bestanddeelen, met voorkennis van zoodanige vermenging verkocht of vertierd of uitgedeeld zal hebben, of gepoogd zal hebben dezelve te verkoopen of te vertieren, uit te deelen of te doen uitdeelen.

5. In gevalle van herhaling der misdrijven in de voorgaande artikelen vermeld, zullen de bepalingen worden toegepast van art. 58 van het nog in werking zijnde wetboek van strafregt.

6. Onverminderd de straffen in de art. 1, 2, 3 en 5, opgenoemd, zal door den regter de aanplakking en openbaarmaking van het vonnis worden bevolen ten koste van den schuldig verklaarden.

7. De bij deze wet vastgestelde straffen zullen in allen gevalle vergezeld gaan van de inbeslagneming en vernietiging van het brood, de eetwaren of dranken of tot eetwaren of dranken bestemde zelfstandigheden die met vergiftige of schadelijke stoffen zullen vermengd zijn.

8. Door de tegenwoordige wet, wordt in geenen deele gederogeerd aan de bepalingen, vervat in art. 302 van het thans nog in werking zijnde wetboek van strafregt, betrekkelijk diegenen welke zich aan de misdaad van vergiftiging schuldig maken, zoo als die misdaad in art. 301 van hetzelve wetboek is omschreven.

[illegible] opige... afzonderlijk stellen wij hoogen prijs op de aan... [illegible] ... geheelen, dan voor hunnen rang bij deze bepalin...

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te *Brussel*, den 19den Mei des jaars 1829, en van onze regering het zestiende.

WILLEM.

Van wege den Koning,

J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

Uitgegeven den *tweeëntwintigsten* Mei 1829.

De Secretaris van Staat,

J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

GRONINGEN, 30 September 1852.

Burgemeester en Wethouders:

De tijdelijke Voorzitter: J. SLOT.

De Secretaris: HORA SICCAMA.

NIEUWSTIJDINGEN.

ITALIE.

Het tusschen Frankrijk en Sardinië kortelings gesloten verdrag wegens letterkundigen eigendom is reeds te Chambery in werking gebragt. Op aanschrijving van eenige Parijsche uitgevers werd bij de boekhandelaren huisonderzoeking gedaan en 39 exemplaren van de *Geographie* van den abt *Gaultier* in beslag genomen, die bij een' drukker te Anecy gedrukt waren. De laatste wordt wegens nadruk geregtelijk vervolgd.

— Bij een decreet, medegedeeld door het officiëel blad van Parma, dd. 20sten dezer, wordt de baron *Thomas Ward* benoemd tot buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister bij den Heiligen Stoel, ten einde, luidens de inleiding van het decreet, de goede verstandhouding tusschen de beide Staten, te versterken en hem (baron *Ward*) een blijk van erkentelijkheid voor de door hem bewezen diensten te geven.

— Brieven van Tong-King in China melden, dat de zendeling *Bomard* den 1sten Mei j.l. als martelaar des geloofs is gestorven. Hij is door de Chinezen onthoofd.

DUITSCHLAND.

De Koning van Pruissen heeft zich den 24sten dezer over Hannover naar Oldenburg begeven, om den Groot-hertog van Oldenburg een bezoek te brengen. Men hield het te Berlijn daarvoor, dat deze reis in verband stond met de onderhandelingen over de aangelegenheid der Tolvereeniging.

— De Nederl. gezant bij de bondsvergadering, de heer *v. Scherff*, is naar Kassel vertrokken, doch zal er slechts twee dagen vertoeven. De secretaris dier legatie, *du Bois*, die in dezelfde hoedanigheid naar Brussel is verplaatst, zal zich omstreeks de helft van October derwaarts begeven en wordt te Frankfort vervangen door den baron *van der Duyn*.

— Baden-Baden wordt nog steeds door een groot aantal vreemdelingen, bijzonder uit Frankrijk, bezocht. Het getal badgasten heeft gedurende dit saizoen nagenoeg 34,000 bedragen. De bank speelt zeer ongelukkig; zij heeft in den tijd van 2 dagen 130,000 fr. aan eenige Russen verloren, die doorgaans hoog spelen.

— Uit Frankfort schrijft men: „Men komt thans meer en meer tot de overtuiging, dat het tusschen Pruissen en Oostenrijk ontstane geschil, betreffende het tolverbond, van een' uitsluitend staatkundigen aard is, waartoe de eigenlijke handelsbelangen slechts tot dekmantel dienen. Van de Pruissische zijde verzet men zich hardnekkig tegen de toelating van Oostenrijk tot het tolverbond, omdat men vreest, dat daardoor de staatkundige invloed dier mogendheid op de Duitsche aangelegenheden, ten koste van Pruissen, zal toenemen. Van de andere zijde kan men niet ontkennen, dat dit de voornaamste beweegreden is, waarom Oostenrijk zoo zeer op zijne toelating tot het tolverbond aandringt, en dat de bevordering zijner materiële belangen slechts eene bijzaak is. De overige Duitsche staten wenschen beide deze groote mogendheden in het tolverbond te hebben, ten einde daardoor hunne politieke magt geneutraliseerd en hunne eigene zelfstandigheid beter gewaarborgd te zien."

— Het *Bremer Handelsblad* deelt uit Londen mede, dat de oogst der krenten, in 1851 ongeveer 42,000 vaten bedragende, in dit jaar slechts 9000 zou opleveren, en dat daarvan de helft nog onbruikbaar zou zijn.

De Triëster Courant meldt uit Zante, dd. 9den Sept, dat de oogst 4 à 5 millioen pond bedraagt en meest uit gezonde vrucht bestaat. De prijs was toen nog niet vast bepaald.

— Uit verschillende oorden van Duitschland luiden de berigten wegens de schade, door den hoogen stand der rivieren veroorzaakt, treurig. Verscheidene bruggen zijn vernield en de oogst der veldvruchten heeft veel geleden.

(Te Spiers stond de Rijn den 22sten met de kruin van den dijk nagenoeg gelijk. Alle weerbare manschappen waren opgeroepen om doorbraak te helpen weren.)

— De ministeriële *Oostenreichische Correspondenz* berigt, dat de Keizer den minister van buitenlandsche zaken gelast heeft onverwijld in Rome onderhandelingen te doen openen over een tusschen Oostenrijk en den Pauselijken stoel te sluiten concordaat.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 26 September.

Het hof heeft voor den tijd van eene week den rouw aangenomen wegens het overlijden van den hertog *van Wellington*.

Bij eene dag-orde is, op last der Koningin, aan het leger bekend gemaakt: „dat H. M. zich verzekerd houdt, dat het leger zal deelen in de diepe smart, waarmede H. M. het berigt heeft ontvangen van het onherstelbaar verlies, dat zij zelve en het rijk geleden hebben door den plotselingen dood van den veldmaarschalk, hertog *van Wellington*; — dat H. M. in hem verliest een standvastigen steun van haren troon, een getrouwen en verstandigen raadsman, en ook een hoog gewaardeerden en geachten vriend; — dat het leger in hem zal betreuren het verlies van een opperbevelhebber, door niemand geëvenaard in den luister, de grootheid en den goeden uitslag van zijne wapenfeiten, en die tevens niet minder zich onderscheidde door den onvermoeiden en ernstigen ijver, waarmede hij in tijd van vrede arbeidde om het leger, 'twelk hij zoo dikwijls ter overwinning aangevoerd had, in een deugdelijken toestand te houden en deszelfs belangen te bevorderen." — Bij deze dagorde is tevens de rouw, dien het leger zal aannemen, voorgeschreven, en de benoeming van den luit.-generaal burggraaf *Hardinge* tot hoofd van den staf van Hr. Ms. leger bekend gemaakt.

De tot opperbevelhebber der landmagt benoemde burggraaf *Hardinge* is geboren in het jaar 1785. In den slag van Waterloo heeft hij den linkerarm verloren; in de laatste tijden is hij grootmeester der artillerie, gouverneur-generaal van O. I. en minister van oorlog geweest.

(Burggraaf *Hardinge* trekt thans een pensioen van 5000 £ voor zijne diensten, in Indië bewezen.)

Lord *Fitzroy Somerset*, de nieuwe grootmeester van de artillerie, was sedert onderscheidene jaren adjudant en krijgssecretaris van den hertog *van Wellington*. Hij heeft mede in den slag van Waterloo zijn regterarm verloren, doch schrijft evenwel zeer net.

— Dezer dagen heeft men uit eenige statistiske bijzonderheden den gedurigen aanwas van de nijverheid in onze fabrijkdistrikten gezien, zoodat alleen in het distrikt van Manchester in een jaar eene vermeerdering van stoomvermogen van 3,717 paardenkracht heeft plaats gegrepen, welke 14,000 werklieden meer vereischte. Aan den anderen kant houdt de landverhuizing meer dan ooit aan. In het vorige jaar bedroeg het getal inwoners, dat deze eilanden verlaten heeft, omstreeks 350,000; dit jaar mag men er wel 100,000 bijvoegen, die naar de goud-distrikten van de nieuwe werelddeelen zijn uitgeweken. Men ziet dan ook meer en meer het oogenblik naderen, waarop onze nijverheid aanvulling van handen noodig zal hebben; dat, als van ouds, Nooren, Duitschers, Nederlanders hier de openvakken zullen moeten aanvullen, en reeds telt men 20.000 Duitschers in deze hoofdstad, terwijl hun getal dagelijks toeneemt.

— Engeland bezit eenen reus in het graafschap Kent, t.w. *Eduard Cranson*, 19 jaren oud, 7 voeten en 6 Eng. duimen lang, geboren te Woolwich. Zijne ouders zijn zeer kort van gestalte en zijne zusters zijn zelfs dwergachtig klein.

Die lange reus nu maakt zijn hof aan een reuzin, miss *Mary Simmons*, te Plaistow, oud 20 jaar, lang 6 voeten 4 duimen. Hare geopende armen bevademen eene lengte van 81 duimen. Hare middelste vingers zijn langer dan 6 duimen. Eerst sedert haar 15de jaar begon zij zoo zeer te groeijen; zij is zeer zedig en zelfs beschroomd tegenover het publiek; zeer zelden verlaat zij haars vaders woning. Men zegt, dat het huwelijk tusschen deze twee buitengemeene personen weldra zal voltrokken worden.

— Dr. *Cahill*, bekend door zijn onlangs aan den minister *Derby* gerigten brief, is dezer dagen als landverhuizer uit Ierland naar Australië vertrokken.

FRANKRIJK.

PARIJS, 26 September.

Gisteren is hier bekend geworden, dat in de stad Marseille een belangrijk komplot is ontdekt, waarvan het doel was het ter dood brengen van den Prins-Voorzitter, terwijl deze in plegtstatigen optogt de stad binnentrok. De stemming was ter beurze allergunstigst tot 's namiddags half drie, toen allerlei verontrustende berigten van mond tot mond werden verbreid, en men vernam, dat de regering werkelijk eene zeer belangrijke zamenspanning op het spoor was gekomen.

Het officiëel dagblad *la Patrie* behelsde de navolgende, blijkbaar van de zijde der bewindslieden afkomstige mededeeling:

„Sedert eenigen tijd was de minister van politie onderrigt geworden, dat eene zamenzwering was gesmeed tegen het leven van den Prins-Voorzitter. De minister heeft de voortgang en uitbreiding van dat komplot met ijver en waakzaamheid doen nasporen.

„De regering heeft eene depêche ontvangen, waaruit zij heeft vernomen, dat op den 24sten September te Marseille een helsch-werktuig is gevonden en in beslag genomen. Dat werktuig was zamengesteld uit *vier groote* vuurmonden en *tweehonderdvijftig* gewone geweerloopen.

„Deze gezamenlijke loopen konden *vijftienhonderd* kogels in zich bevatten. De aanleggers van den aanslag zijn aangehouden en de medepligtigen zijn alle bekend. De justitie heeft zich de zaak aangetrokken."

Voorts deelt men nog de volgende bijzonderheden mede: de machine bestond uit 28 verschillende zamenvoegingen, die op onderscheidene punten zouden geplaatst worden. Na eenige aarzeling had men echter besloten, om het geheele zamenstel in een enkel huis te plaatsen, aan den grooten weg van Aix, waar de President moest passeren. Een der zaamgezworenen is in het huis zelf gearresteerd en de overigen op verschillende andere plaatsen, welke de politie reeds lang in het oog had.

Onder de gevangene personen noemt men een' apotheker en een' slotenmaker, maar het schijnt, dat men tot dusver slechts de ondergeschikte bewerkers der misdaad, de lijdelijke handlangers, magtig is geworden. Uit de instructie zal moeten blijken, of er hooger geplaatste personen in deze afschuwelijke zaak gewikkeld zijn. Het is ook vooralsnog onbekend, of het hooge geregtshof voor deze zaak zal bijeengeroepen, dan wel of de schuldigen slechts door het hof van assises zullen geoordeeld worden.

Zie hier wat de *Moniteur* nog van deze zaak zegt:

„De zamengezworenen kozen voor het werktuig eerst eene groote kamer gelegen aan de straat Aix, waar de Prins zou langs komen, maar op een vermoeden van ontdekt te zullen worden, lieten zij dat plan varen en huurden nu een klein huis in dezelfde straat, op welks eerste verdieping, uit twee kamers bestaande, de machine werd gesteld. Dáár is het dat het werktuig werd in beslag genomen den 23sten des avonds te 10 uur door den hoofdcommissaris van politie, vergezeld van 10 agenten. Op dat oogenblik bevond zich een der zamengezworenen in het huis; hij had zorg gedragen om te kunnen ontvlugten, maar het werd hem spoedig belet. Er hadden nog meer arrestatiën plaats, en eene menigte kruid en kogels, alsmede oproerige geschriften en prenten vielen der politie in handen. De kanonnen van het helsche werktuig waren reeds geladen.

„De helsche machine was berekend om 800 slagtoffers te treffen. Men zegt dat de daders behooren tot het bloeddorstig ultra demokratisch genootschap *de Wrekers*."

Het behoeft wel geene vermelding, dat een en ander hier een belangrijken indruk heeft te weeg gebragt. Het ontbreekt niet aan personen, die van gevoelen zijn, dat de ontdekking van het komplot te Marseille zal strekken tot bespoediging van de invoering van het Keizerrijk.

[Zooveel schijnt reeds te blijken, dat de politie geheel en al op de hoogte der zaak was en haar ontstaan en voortgang naauwlettend gevolgd heeft, zoodat zij de schuldigen gevat heeft op den dag en het uur, die zij zelve daartoe bepaald had. De omstandigheid boezemt gerustheid in voor de toekomst, daar zij aantoont dat de Parijssche politie thans zoo ingerigt is, dat zij als het ware bij de beraadslagingen der zamenzweerders tegenwoordig is, hunne geheimste plannen kent en steeds gereed staat om toe te slaan en de schuldigen te pakken, wanneer zij het oogenblik daartoe gekomen acht. De schrik, welke de tijding van het bedoelde incident veroorzaakt had, is dan ook reeds verdwenen.]

Louis Napoleon zet inmiddels zijn zegetogt voort.

Volgens de jongste berigten was de Prins gisteren namiddag te 5 uur te Marseille aangekomen en aldaar even als op de vroeger bezochte plaatsen met eene buitengemeene geestdrift ontvangen, die nog verhoogd werd door de verontwaardiging der menigte over het gesmeedde, doch gelukkig nog in tijds ontdekte komplot.

Duizenden en tienduizenden stroomden in steden en dorpen toe om den neef des grooten Ooms te zien en te begroeten, en het zijn vooral de oude militairen van het keizerrijk, die zich hierbij op den voorgrond plaatsen. Zij komen te voet, te paard, per rijtuig, of per kar met ossen bespannen. Zoo had zich te Frette een oud soldaat, 83 jaren tellende, op den weg laten dragen, om daar, in een leuningstoel gezeten, bij de aankomst van *Louis Napoleon* nog eenmaal in zijn leven den kreet aan te heffen van: „*leve de Keizer!*"

Vooral trok des Prinsen opmerkzaamheid een gezelschap oude krijgers, dat zich in versleten ja gescheurde keizerlijke militaire kleedij om eene vlag had geschaard, die ten opschrift droeg: 1805—1815.

— De leden van het consistorie der Hervormde kerk zijn te Grenoble aan den Prins voorgesteld en hebben hem de verzekering gegeven van hunne gehechtheid. De President heeft hun met welwillendheid geantwoord en eindigde met de woorden: „Ofschoon goed Katholijk, zal ik steeds het groote beginsel der godsdienstige vrijheid weten te handhaven en verdedigen."

— Men verzekert dat het dagblad *Le Pays* reeds van de regering verlof bekomen heeft, om zijnen titel in dien van *Dagblad van het Keizerrijk* te veranderen.

— Hier ter stede houden velen het voor waarschijnlijk, dat de Senaat, na de terugkomst des Voorzitters, buitengewoon zal worden bijeengeroepen, ten einde den Prins te gemoet te trekken en hem het Senaats-besluit aan te bieden, waarbij hem de keizerlijke waardigheid wordt opgedragen.

— De verkiezing heeft heden plaats, ter vervanging van de heeren *Cavaignac* en *Carnot* in de Wetg. Kamer; doch de kiezers leggen zeer weinig belangstelling aan den dag: zelfs vreest men, ingeval op den dag van morgen dezelfde onverschilligheid wordt waargenomen, dat de verkiezing niet geldig zal zijn.

— Door de heeren *Didot* te Parijs is eene nieuwe uitgave der Grieksche en Latijnsche schrijvers in 't licht gegeven. Van de Grieksche vindt men daarbij de *Ilias* van *Homerus*, en van de Latijnsche, *Virgilius*, *Horatius*, *César* enz.; en onder de Kerkvaders: uittreksels uit *St. Ambrosius*, *St. Hieronymus* en *St. Augustinus*. De heer *Dübner* heeft het niet beneden zich geacht dit werk op zich te nemen, ook onder de voorwaarde die hem, zooals blijkt uit het *Journal des Débats*, daarbij gesteld is, „dat namelijk zorgvuldig alle plaatsen zouden worden weggelaten die niet onder de oogen der jonge lieden zouden kunnen worden gebragt zonder gevaar voor de zeden."

Zoo heeft dus ook Frankrijk weder zijne gecas[...] editiën der klassieken; en durft zelfs het *Journal des* [...] een' zoodanigen maatregel niet laken.

Van den 27sten De laatste der telegrafische dep[...] van gisteren ochtend, uit Marseille gedateerd. De ge[...] blijft nog altijd ten toppunt gestegen en de kreet van [...] *Keizer!* algemeen. Te Marseille bevonden zich ee[...] vaardigde van den Paus en van den Koning van [...] om den President te begroeten.

Van den 28sten. Het *Bulletin des Lois* bevat op vo[...] van den minister van marine en koloniën, den heer [...] *cos*, een besluit van den President betreffende de eerbe[...] die door de vaartuigen van de vloot aan het hoofd v[...] staat moeten gebragt worden. Daarbij wordt oeder [...] bepaald, dat de President met de kreten van: *leve L[...] Napoleon!* zal begroet worden.

De uitslag der verkiezingen te Parijs is geweest, dat [...] derde distrikt de heer *G. Thibaut* is verkozen met 10,10[...] men, iets meer dan het benoodigde aantal van 10,046 [...] men; de heer *Michelet* had 6,594 stemmen verkregen.

De uitslag der verkiezingen in het andere distrikt niet gemeld.

Te Lyon is de officiële kandidaat gekozen in de [...] van den heer *Henon*; zijn mededinger was de heer [...] (*de l'Eure*).

BELGIE.

BRUSSEL, 28 September.

Gisteren is de zitting der wetgevende kamers ge[...] gelijk men had aangekondigd, opende de Koning de [...] ting niet en werd er geene troonrede uitgesproken. De [...] *de Ligne* is met bijna eenparige stemmen tot voorzitte[...] kozen; ook de andere leden, die in het vorige jaar het [...] uitmaakten, werden herkozen. Heden houdt de senaa[...] vergadering, om eene mededeeling der regering te ontv[...]

In de kamer van vertegenwoordigers heeft de heer [...] *veaux*, als oudste van jaren, tijdelijk het voorzitte[...] bekleed. Het ministerie heeft den heer *Verhaegen* tot [...] didaat van het voorzitterschap gesteld.

— Aan den Belgischen minister van binnenlandsche [...] den heer *Rogier*, is namens een groot aantal partik[...] een gouden penning aangeboden ter erkenning van [...] hij voor de algemeene gezondheid en voor de volksg[...] heidsleer heeft gedaan.

— Er zijn in de laatste tijden pogingen aangewend [...] het bakken van brood, eene industrie, die bij de v[...] beteringen, welke in schier alle takken van nijverhei[...] den aangebragt, om zoo te zeggen stilstaande is geb[...] te verbeteren. Volgens een Belgisch industriëel blad [...] een Franschman te dien aanzien eene uitvinding ged[...] gemak zijner kneehts en tot gerijf zijner kalanten. [...] *Roland*, broodbakker te Parijs, is de uitvinder v[...] nieuwe systeem.

Het bestaat vooreerst in de uitvinding van eenen [...] nieken trog, welke uiterst eenvoudig is, zoodat de han[...] een' jongen van 15 à 20 jaren den volgeladen trog in [...] ging kan brengen. De machine bestaat uit eenen [...] eene as, een rad, een handvat en eene menigte la[...] korte kromme lemmers, welke aan de horizontaal gep[...] as vast zijn. In 10 of hoogstens 20 minuten wordt een za[...] tot goed gegist, ligt en eenvormig deeg gekneed.

De tweede verbetering betreft den oven. Deze is [...] ingerigt om in korten tijd de noodige warmte te v[...] gen, welke door een' thermometer wordt aangewezen [...] bodem van den oven is bevloerd met geverniste st[...] welke altijd zuiver en zindelijk worden gehouden. [...] vloer rust op eene draaijende tafel, welke een wer[...] door middel van een handvat, in beweging brengt. [...] men nu het gekneede en gevormde brood in den ov[...] brengen, legt men de eerste brooden op het gedeel[...] draaijende tafel, aan den mond van den oven. Verv[...] draait men het handvat, zoodat eene nieuwe ledige [...] zich aanbiedt, en zoo wordt, zonder moeite, de gehee[...] met brooden bedekt.

Zoodra de oven vol is, doet men de deur, waarin ee[...] is aangebragt en alwaar zich eene olielamp of een gasbe[...] vindt, digt, zoodat men het brood ziet bakken. Ga[...] bakken op het eene punt wat trager dan op het an[...] één draai met het handvat brengt de brooden op eene [...] mere plaats. Na 20 à 25 minuten is het baksel gereed[...] brooden zijn allen van hetzelfde gewigt en kleur, en da[...] oven niet met hout, maar met steenkolen wordt gest[...] berekent men, dat de helft der brandstof door deze uitvi[...] wordt uitgespaard. Eene op dit systeem gevestigde broo[...] kerij wordt thans in de gevangenis van St. Bernard, [...] provincie Antwerpen, opgerigt.

Van den 28sten. In de zitting der kamer van vert[...] woordigers van gisteren heeft voor de stemming over d[...] noeming van den voorzitter, de minister van bu[...] zaken, op eene gedane interpellatie, namens het min[...] verklaard, dat het van de verkiezing van den [...] *Verhaegen* eene kabinets-kwestie maakte. Vijf leden de[...] mer waren afwezig. Er waren dus 101 leden tegenwo[...] De heer *Delehaye* bekwam 54 en de heer *Verhaegen* 46 [...] men. Deze werd alzoo niet verkozen en het kabinet [...] bij gevolg af.

Bij het verlaten der zitting heeft de minister van bi[...] zaken onmiddellijk zijn ontslag den Koning aangeboden.

Bij de eerste stemming over den president was het b[...] gemelde resultaat verkregen: de heer *Delehaye* verkl[...] echter de benoeming niet te kunnen aanvaarden, di[...] vriend van het kussen stiet. Toen men tot eene tweede [...] ming overging, bekwam de heer *Verhaegen* 50 [...] heer *Delehaye* 48 stemmen. Doch nu nam de heer [...] *haegen* het woord en verklaarde, dat zijne individu[...] niet in het spel was, maar een beginsel. Dit beg[...] was door de eerste stemming aangetast; de kamer kon een o[...] blik later niet vernietigen wat zij even te voren had gedaan [...] weigerde, daar hij zijne individualiteit niet op het spe[...] zetten. Op voorstel van eenige leden is de derde [...] ming tot heden uitgesteld. Men is zeer gespannen o[...] weten wie gekozen zal worden.

In de zitting van den senaat is door den minister [...] buitenl. zaken het rapport over de handelsonderhande[...] met Frankrijk ingediend.

(*Zie het vervolg der Nieuwstijdingen enz., in het Bijvo[...]*

ZEETIJDINGEN.

GRONINGEN, 30 Sept. Den 28sten dezer is van hier ver[...] ken de nieuwgebouwde schoonergaljoot *Sophia Klasina*, groo[...] m. 85 roggelasten, kapt. H. WOLTHEKKER, van Groningen [...] destineerd met haver naar Londen.

Binnengekomen te Amsterdam den 28 Sept., kapit. *Topzand* [...] pende Zeeman, van Newcastle; *Schippers* Harmina Annegina, [...] Archangel; *Karssens* Gustaaf Willem, van Hammerfest. — In [...] Vlie den 26 Sept., *Swart* Maria, van Frederikstad. — Te Hel[...] den 26 Sept., *den Breems* Verwisseling, van Lissabon. — Te [...] singen den 26 Sept., *Mulder* Ida, van San Carlos. — Te N[...] den 17 Sept., *Prins* Odilia en Maria, van Amsterdam. — Te G[...] den 21 Sept., *de Jonge* Petrus Jacobus, van Amsterdam. — [...] Porto den 13 Sept., *Brouwer* Fortuna, van Sunderland. — [...] Ostende den 23 Sept., *Wever* Jonge Hendrik, van Bordeaux. [...] Te Londen den 25 Sept., *Goosens* Cornelia, van Amsterdam. [...] Te Hamburg den 24 Sept., *Joosten* Jantina, van Londen; [...] 26sten *Ekamp* Welvaart, van Oporto. — Te Bremerhaven den [...] Sept., *Gnodde* Alida Sophia, van Bremen. — Te Carolinensiel [...] 22 Sept., *Feldkamp* Anna Magrita, van Groningen. — Te Harb[...] den 23 Sept., *Dijkstra* Geertina, van Amsterdam. — Te War[...] munde den 23 Sept., *Bolhuis* Gesina en *Lukkien* Jeltina Roel[...] beide van Amsterdam. — Te Swinemunde den 23 Sept., *Sap* Em[...] Maria, van Sunderland; *Gialts* Helena, van Newcastle; den 26[...] *Olthoff* Jantina, van Bergen. — Te Pillau den 24 Sept., *Bak*[...] Jonge Tjammink en *Rink* Jacobus Begeman, beide van Londe[...] *Bekkering* Christina, van Amsterdam. — Te Memel den 20 Sep[...] *Potjewijd* Albertina en den 21sten *Mooi* Winschoterzijl, beide [...] Rotterdam; den 22sten *Zoutman* Hendrika, van Hamburg; [...] 23sten *Helmers* Stad en Landen, van Harlingen. — Te Dantzig [...] 21 Sept., *Doekes* Alida Giezen, van Amsterdam. — Te Bolde[...] den 20 Sept., *Jonker* Thia, van Bergen; den 21sten *Steen* Sle[...]

van der West, van Antwerpen; den 23sten *Mulder* Wendelina, van Brussel. — Te Croonstad den 16 Sept., *Wever* Geziena Beerta, van Hamburg; *Speelman* Geertruida Speelman, van Liverpool; den 19den *de Boer* Willem Carel, van Amsterdam; *Teensma* Reintje, van Rotterdam; *Smit* Morgenster, van Rouaan; *de Jonge* Castor, *Flik* Geerdina Beerta en den 19den *van der Wal* Geerdina, alle 3 van Amsterdam; *Schuur* Aaltje Pronk en *Vos* Betje Pronk, beide van Newcastle; *Flik* Vr. Johanna, van Rotterdam; den 20sten *Kroon* Wilhelmina, van Hamburg. — Te Christiansand den 16 Sept., *Pik* Lucas Wicher, van Archangel naar Aberdeen.

Binnengekomen te Helvoet den 28 Sept., kapit. *Engelsman* Christina, van Newcastle; *Munneke* Marchina Gesina, van Petersburg. — Te Cette den 20 Sept., *van Wijk* Anna Elisabeth, van Newyork. — Te North Shields den 25 Sept., *Kolk* Dankbaarheid en *de Jong* Anna, beide van Rochester.

Zeilklaar te Brest den 22 Sept., kapit. *A. H. van der Wal* Jantina, van Groningen, om in Marans eene lading in te nemen voor Londen. — Te Londen den 23 Sept., *Pekelder* Heidewika, naar Londen; *Veenstra* Aukjen en den 24sten *Reinders* Jacoba Gesina, beide naar Petersburg; *Jager* Zwaantje Elisabeth, naar Riga. — Te Liverpool den 24 Sept., *Bontekoe* Jacobina, naar Lissabon. — Te Newcastle den 24 Sept., *Naatje* Jan Hero en *Stenger* Anna Margaretha Adriana, beide naar Petersburg; *Naatje* Alberdina Edzina, naar Stettin; *Engelsman* Christina, naar Schiedam. — Te Philadelphia den 10 Sept., *Potjewijd* Alida Petronella, n. St. John. — Te Newyork den 13 Sept., *Smit* Prins Hendrik, naar Batavia.

Vertrokken van Amsterdam den 24 Sept., kapit. *Hazewinkel* Bernhard Hertog van Saxen Weymar, naar San Francisco; *Reinders* Hendrik Wester, naar Constantinopel; *Drewes* Afina Hillechiena en *Scholtens* Grietje, beide op avontuur; den 25sten *Stuitje* Jogchemina, naar Oldenburg; *van der Leest* Johanna Beerendina, naar Halle; *Struik* Fenna Gerarda, naar Cadiff; *Nanninga* Vriendschap en *Lenger* Tobina, beide naar Sunderland; den 26sten *Lukkien* Margaretha Wilhelmina, naar Flensburg; den 27sten *Mulder* Alida, naar Triest; *Flik* Monnickendam, naar Marseille; *Stuitje* Christina Johanna, naar Londen; *de Winter* Catharina, naar Koningsbergen; *Vast* Vr. Margaretha, naar Harburg; *de Groot* Twee Gebroeders, naar Halle; den 28sten *Wolkammer* Eenige Broeder, naar Londen; *Poelema* Dankbaarheid, naar Liverpool; *Gort* Alida, naar Newcastle. — Van Texel den 26 Sept., *Wieringa* de Ommelanden, naar ..., is uit zee teruggekomen; den 27sten *Losschen* Geertruida, naar Newyork. — Uit het Vlie den 25 Sept., *Blouw* Gesina, naar Newcastle; *de Boer* Jantina, naar Petersburg; *Spanjer* Catharina Sophia, naar Stralsund; *Deen* Gesiena Etsiena, naar Wismar; *Kok* Voordster, naar Frederikstad; den 26sten *Duintjer* Friso, naar Newcastle. — Van Maassluis den 26 Sept., *de Groot* Klazina Arendina, op avontuur, is bij den Hoek geankerd. — Van Vlissingen den 25 Sept., *Boon* Anneglena, naar Koningsbergen; *Douwes* Jeldina Margaretha, naar Lubeck; *de Vries* Johanna en *Duif* Jonge Duif, beide naar Hamburg; *Stoeldraaijer* Adriana, naar Bremen. — Van Triest den 21 Sept., *Flik* Catharina, naar Segna. — Van Malaga den 17 Sept., *Gust* Julia, naar Antwerpen. — Van Livorno den 12 Sept., *Hubert* Juffer Annette, naar Nizza en Londen. — Van Antwerpen den 26 Sept., *Hoveling* 't Avontuur, naar Leith; *Ebeling* Jonge Johanna, naar Koppenhage. — Van Liverpool den 24 Sept., *Schaap* Bernhard en Elisa, naar Amsterdam. — Van Sunderland den 23 Sept., *Koning* Marchina, naar Amsterdam. — Van Hamburg den 27 Sept., *Scholten* Vr. Mettina, naar Amsterdam. — Van Bremerhaven den 24 Sept., *Emmelkamp* Annechiena, naar Amsterdam; *Stuit* Bertha Hendrika, naar Londen; den 25sten *Puister* Imke Giezen, naar Christiansand; *de Jonge* Elisabeth, naar Londen. — Van Warnemunde den 25 Sept., *Schuur* Zwaantina, naar Amsterdam. — Van Stralsund den 24 Sept., *Brouwer* Jonge Hero, naar Hull. — Van Memel den 21 Sept., *Doodt* Eduard, naar Antwerpen. — Van Bolderaa den 21 Sept., *Pybes* Hoop en Verwachting, naar Helsingör; den 22sten *Kramer* Harmonie, naar Londen. — Van Arendal den 16 Sept., *Altona* Hendrika Margaretha, naar Londen; den 17den *Waterborg* Karsina, naar Newburg. — Van Aalborg den 24 Sept., *Hazekamp* Vriendschap, naar Holland. — Van Tonningen den 25 Sept., *Baumgarten (Boomgaard?)* Margaretha, naar Altona, met gerst.

Vertrokken van Amsterdam den 28 Sept., kapit. *Meijer* Nicola Uil, naar Galatz; *Dekker* Epimachus, naar Dantzig; *Visser* Ceres, op avontuur; den 29sten *Brons* Juffer Ellegonda, naar Stockholm. — Van Texel den 28 Sept., *Reijnders* Hendrik Wester, naar Constantinopel; *Drewes* Afina Hillechiena, *van der Wouden* Vrouw Dieuwke en *Veling* Catharina, alle 3 naar Londen; *Struik* Fenna Gerarda, naar Cardiff; *de Baan* Provincie Overijssel, naar Hull. — Van Helvoet den 28 Sept., *de Groot* Harmonie, naar Newcastle. — Van Brielle den 28 Sept., *van der Laan* Hermanus, naar Bergen. — Van Maassluis den 28 Sept., *Pronk* Roelina Oostra, naar Harburg; *de Groot* Klazina Arendina, op avontuur. — Van Bordeaux den 25 Sept., *Knooihuizen* Annechiena Bouwina, naar Harburg. — Van Antwerpen den 28 Sept., *Schut* Jacob Synes, naar Petersburg; *Stuit* Geerdina, naar Riga. — Van Liverpool den 25 Sept., *Bontekoe* Jacobina, naar Lissabon. — Van Leith den 25 Sept., *Bekkering* Ulrika, naar Roscharty. — Van North Shields den 25 Sept., *Pronk* Gesina, naar Amsterdam. — Van Hartlepool den 25 Sept., *van Sluis* Tjakiena, naar Amsterdam.

OOSTMAHORN, 29 Sept. Ter reede gearriveerd den 27 Sept., kapit. *Emmelkamp* Annechiena, van Bremerhaven naar Amsterdam; den 28sten *Balk* Wilhelmina, van Hamburg naar de Zoutkamp.

Vertrokken den 28 Sept., kapit. *Haverschmid* Nicolaas Theodorus, van Dokkum naar Oudsoen; *Panjer* Heilhina, van Groningen naar Londen.

Zeilklaar den 29 Sept., kapit. *Wolthekker* Sophia Klaasina, van Groningen naar Londen.

— Het kofschip Lammechina, kapt. *Prins*, van Rotterdam met stukgoed naar Petersburg bestemd, is in den nacht van den 22sten September bij Wangsaa, 2¼ mijl van Thisted, gestrand; de equipage is gered; van de lading en de inventaris weinig geborgen; het schip vol water geloopen en als wrak aan te merken.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN, welke de Sond gepasseerd zijn.

23 Sept. Visser, Industrie, v. Petersb. n. Rotterdam, m. rogge.
Lovius, Waakzaamheid, v. Harlingen n. de Oostzee, m. ball.
Pott, Spruit, v. Schiedam n. de Oostzee, m. ballast.
Boon, Jantina, v. Amst. n. de Oostzee, m. ballast.
de Jonge, Egbertus, v. Schiedam n. Libau, m. ballast.
Schuring, Annechiena, v. Rotterdam n. Petersb., m. suiker.
Mooi, Geertje, v. Groningen n. de Oostzee, m. ballast.
24 — Reints, Clara Maria, v. Rotterdam n. de Oostzee, m. ballast.
Smit, Arendina, v. Newport n. Dantzig, m. ijzer.
Slinger, Geesina, v. Newcastle n. Riga, m. steenkolen.
Timmer, Elizabeth, v. Granville n. de Oostzee, m. ballast.
Korter, Jonge Brechtus, v. Rotterdam n. de Oostz., m. ball.
Mufck, Alwina, v. Newcastle n. Koppenhage, m. steenk.
Pinksterboer, Geziena, v. Rotterd. n. Petersb., m. suiker.
Klasen, Elisabeth, v. Dordrecht n. de Oostzee, m. ballast.
Potjewijd, Vrede, v. Nerva n. Edam, m. hout.
25 — Scherpbier, Alberdine, v. Rotterdam n. de Oostzee, m. ball.
Huisman, Twee Zusters, v. Brussel n. Windau, m. dakpann.
Wegener, Gebroeders, v. Amst. n. de Oostzee, m. ballast.
Singer, Annette, v. Amst. n. Dantzig, m. stukgoed.
Naatje, Jan Hero, v. Newcastle n. Petersb., m. steenkolen.
de Groot, Sieka, v. Antw. n. Petersb., m. stukgoed.
Duit, Fennegina, v. Amst. n. Koningsbergen, m. stukgoed.
Wessels, Elisab. Machtelina, v. Schied. n. de Oostz., m. ball.
Groenewold, Afiena Jonker, v. Amst. n. Stettin, m. stukg.

De Wind den 23 Sept. W.Z.W., N.W.; den 24sten W., N.W., W.N.W.; den 25sten W.Z.W., W.N.W.; W.; den 26sten Z.O.

SCHEEPSVRACHTEN.

KONINGSBERGEN, 23 Sept. Sedert de laatste opgave is van hier verscheept: naar Londen tegen 3 sh. 6 d., naar het Kanaal 3 sh. 9 d. per qr. tarwe; naar Hull 14 sh. per ton raapkoeken; naar Amsterdam *f* 18 en *f* 1 per last rogge, *f* 19 à *f* 19,50 per last tarwe; naar de Maas *f* 1 per last meer. Oogenblikkelijk zijn hier nog onderscheidene Nederlandsche schepen vrachtvrij.

DANTZIG, 23 Sept. De graanvrachten naar Holland bleven op den vorigen koers, naar Amsterdam werd *f* 20 en *f* 22 per last rogge toegestaan.

CETTE, 15 Sept. Genoteerd naar Hamburg *f* 47,50 met 15 pCt. en *f* 3, Amsterdem en Rotterdam *f* 40 met 10 pCt. en *f* 3 douceur.

218de STAATSLOTERIJ.

Trekking der Derde Klasse.

1ste *Lijst.* No. 5211 een prijs van *f* 25,000; No. 4537 een prijs van *f* 1250; No. 18490 een prijs van *f* 1000. — 2de *Lijst.* No. 5177, 19178, 8692, 17804, 3158 en 16389 ieder een prijs van *f* 1000. — 3de *Lijst.* No. 13959 een prijs van *f* 5000; No. 18191, 2225 en 7290 ieder een prijs van *f* 1000.

BURGERLIJKE STAND.

Van af den 24sten tot en met den 30sten September 1852 zijn te *Groningen* geboren 8 zoons en 13 dochters; gehuwd 2 paren; overleden 6 ouden en 11 jongen.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 29 *Sept.*

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 64, 64⅛, 64; Dito Dito 3 pCt. 73⅞; Dito Dito 4 pCt. 96⅝, 96¼, 96½; Amortisatie-Syndicaat 3½ pCt. 95¼; Handelmaatschappij 4½ pCt. 125; Maatschappij v. Weldadigh. 4 pCt. 89½. — BELGIE, 2½ pCt. 51$\frac{1}{16}$. — FRANKRIJK, Obl. 3 pCt. 72⅞, 73. — SPANJE, Onbep. St. 1 pCt. 23$\frac{13}{16}$, 23⅞; Dito 3 pCt. 50⅝; Dito Binnenl. a 6/m. 3 pCt. 45⅞, 45$\frac{15}{16}$; Coup. Bewijzen 2⅛. — PORTUGAL, te Londen 5 pCt. 42$\frac{5}{16}$, 42⅜; Dito Dito 4 pCt. 39, 39½.

RUSLAND, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 107⅝, 107¾, 107⅝; Certific. bij Dito 1831 en 1833 5 pCt. 96⅞, 97; Dito bij *Hope* 4 pCt. 91⅞; Dito bij *Stieglitz* en *Co.* 4 pCt. 91; Certific. van Inschr. in Assign. 6 pCt. 71⅜. — POLEN, Certific. 4 pCt. 85½; Dito Aand. m. Loten 500 fl. 160½. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 78¾, 79; Dito Nieuwe 2½ pCt. 41; Dito Nieuwe 5 pCt. 90$\frac{11}{16}$, 90¾, 90$\frac{11}{16}$; Metall. La. B. 5 pCt. 90½, ⅜, ½; Amerik. Bank-Actiën 4⅜; Louis. bij *Hope* 5 pCt. 100¼, 101; Braz. 5 pCt. 100¾; Nieuwe Mexik. 26, $\frac{1}{16}$, 26; Gren. Uitg. 11¾, $\frac{15}{16}$; Ecuador 4$\frac{3}{16}$; Venez. 3½ pCt. 41; Metall. 1851 2½ pCt. 40$\frac{7}{16}$, ½; Turken 103½; Thes. Amst. 105¼.

Onze fondsenmarkt leverde heden niets belangrijks op. Noch in binnenl. noch in buitenl. effekten vertoonde de handel eenige bijzondere levendigheid. Van laatstgenoemde waren Russische en Fransche een weinig aangenamer.

Braz. 1839 v. 200 £ 100¼; Gren. Onb. St. 2 pCt. 21$\frac{15}{16}$; Restant Bew. van Mexic. Coup. *f* 7, ¼; N. Mexic. Onbep. St. 24$\frac{9}{16}$.

Koers van het Geld: Beleening 2½, Prolong. 2¼, Disconto 2 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uur. Integr. 2½ pCt. 64; Spaansche 1 pCt. 23⅞; Binnenl. 3 pCt. 45⅞; Metall. 5 pCt. 78¾.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 28 *September.*

TARWE.			Zw. Zaad	66 ℔	*f* 5,90	Bl. Voer	38 »	*f* 2,45
Oude	70 ℔	*f* 7,35	Veen	66 »	» 5,75	»	40 »	» 2,65
Jar. Oml.	68 »	» 6,50	»	68 »	» 6,05	Zw. Voer	38 »	» 2,30
»	70 »	» 7,00	N. GERST.			»	40 »	» 2,45
»	72 »	» 7,50	Winter	54 ℔	*f* 4,25	O. »	42 »	» 2,75
» Old.	68 »	» 6,30	»	56 »	» 4,55	BOONEN.		
» »	70 »	» 6,80	»	58 »	» 4,85	Paardeb. *f* 5,25,50,60		
N. »	72 »	» 7,00	»		» »	ZADEN, ENZ.		
ROGGE.			»		» »	Gr.Gortp.m. *f* 8,25,50		
O. Inl.	64 ℔	*f* 5,50	Knobbe	60 »	» 4,55	Par. 100 N. ℔ *f* 11, *f* 13		
» »	66 »	» 5,90	»	62 »	» 4,85	Old. Koolz. *f* 9,25,50,75		
» »	68 »	» 6,30	N. HAVER.			(*f* 10,10		
N. »	68 »	» 6,40	Dikke	38 ℔	*f* 2,30	Oml. dito *f* 9,25,50,75		
» »		» »	»	40 »	» 2,45	(*f* 10,15		
N. BOEKWEIT.			»	42 »	» 2,60	Oostfr.d. *f* 9,75,90/10,10,		
Gr. Zd.	64 ℔	*f* 5,80	»	44 »	» 2,75	G.Mosterdz *f* 6 tot *f* 8,50		
» »	66 »	» 6,10	»	46 »	» 2,90	Raapol. p. v. *f* 31		
» »	68 »	» 6,40	»	48 »	» 3,05	Prijs der boter		
			»	50 »	» 3,20	1e soort ¼ ton *f* 28 a 28½		
			Bl. Voer	36 »	» 2,20	2e » » *f* 25½ a 26		
						3e » » *f*		

Tarwe en Rogge tot vorige prijzen met redelijken handel. — Boekweit blijft gevraagd en wederom 15 cent hooger verkocht. — Gerst goed prijshoudend. — Dikke Haver in een doen; Zwarte Voer wel zoo aangenaam. — Boonen prijshoudend. — Gort iets hooger verkocht. — Koolzaad als voren aangeboden, echter niet dan iets lager te plaatsen.

AMSTERDAM, 27 *September.* De marktprijzen van Boter waren heden als volgt: Vriesche *f* 37 à *f* 41, Kuijnder *f* 37 à *f* 39; Kamper *f* 37 à *f* 39, Deventer *f* 30 à *f* 34, Zwolsche *f* 31 à *f* 34

AMSTERDAM, 29 *September.* Tarwe en Rogge aan cons. Tarwe: 132 ℔ witb. Pools. *f* 330; 133 ℔ n. Wahrener *f* 285; 131 ℔ Odessa *f* 257. — Rogge: 120 ℔ Pruis. *f* 197 bij partij; 123 ℔ dito *f* 207.

Koolzaad onveranderd; Polder 46½ p. vl.; op 9 vat in Sept. en Oct. 54½ p. vl.; April 1853 58 p. vl.; Sept. 59 p. vl. — Lijnzaad in een doen; 114 ℔ Berdianski *f* 290. — Raapolie dadelijk en op levering in een doen; op 6/w. *f* 32; vlieg. *f* 31; Oct. *f* 30,50 a 75; Nov. *f* 31,25; Dec. *f* 31,75 a *f* 32; Mei 1853 *f* 33,75. — Lijnolie op 6/w. *f* 32,25; vlieg. *f* 31,25. — Hennepolie op 6/w. *f* 39; vlieg. *f* 38.

ROTTERDAM, 27 *September.* Tarwe: Jar. Zeeuws., Vlaams. en Overm. werd heden bij redelijken aanvoer minder gevraagd en 20 cents lager verkocht; goede en puike *f* 9,40 a *f* 10; mindere *f* 9 a *f* 9,30; Nieuwe dito iets meeer ter markt en traag vorige prijzen, de beste partijtjes *f* 8,50 a *f* 9,50; de geringe en afwijkende *f* 6 tot *f* 8; Oude Zeeuws *f* 8,50 a *f* 8,70; Roode prijshoudend, 164, 165, 166 ℔ N. Hoogl. Kleefs. *f* 315, *f* 320, *f* 325; 163, 164 ℔ Jarige dito *f* 315, *f* 320; 160, 163 ℔ dito Kleefs. *f* 285, *f* 300, *f* 311; 161 ℔ dito Bovenl. *f* 302; 161 ℔ N. Bovenl. Ris *f* 300; 158 ℔ dito Kleefs. *f* 280; 158 ℔ O. Rijn *f* 275; 158 ℔ dito Kleefs. *f* 285; 158, 159 ℔ dito Wolgast *f* 285, *f* 288; 155 ℔ Witb. Poolsche *f* 305. — Rogge: N. Overm., Zeeuws. en Vlaams. ruim vorige prijzen, *f* 6.20 a *f* 7,20; voorts 152 ℔ Deens. *f* 205; 150 ℔ Pruiss. *f* 200; 147 ℔ Amerik. *f* 195; 152 ℔ Frans. *f* 200; 149, 150 ℔ dito *f* 190, *f* 200; 143 ℔ N. Arch. *f* 173, *f* 177; 141 ℔ Riga *f* 170; en te Schiedam: 143 ℔ N. Arch. in Entr. *f* 167 en in Cons. *f* 174. — Gerst: Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaasche Winter *f* 4,90 a *f* 5,30; dito Zomer *f* 4,80 a *f* 5; voorts te Schiedam 128 ℔ Arch. *f* 151, *f* 152; 128 ℔ Cours. *f* 186. — Haver: Zeeuws. en Jul. Korte *f* 2,90 a *f* 3,25; dito Lange *f* 1,90 a *f* 2,60. — Boekweit *f* 10 lager; op 140 ℔: N. Noordbrab. *f* 196, *f* 198, *f* 200, *f* 205; Jar. dito *f* 205, *f* 210; dito Grootbrab. *f* 210, *f* 212; N. Rijn *f* 210; Frans. *f* 160, *f* 163, *f* 165, *f* 170; mindere dito *f* 150. — Erwten slap: Zeeuws. Groene *f* 7,75 a *f* 9; Groote dito *f* 8,50 a *f* 9,50; dito Witte *f* 7,25 a *f* 8; Gelders. Graauwe *f* 10,50 a *f* 12. — Boonen: Zeeuws. en Walch. Witte *f* 9,50 a *f* 11,50; dito Bruine *f* 10,50 a *f* 12; dito Paardenboonen, 20 cents hooger, *f* 5,40 a *f* 5,70. — Koolzaad: Zeeuwsch in zakken 47½ p. vl.; dito gestort 48½ p. vl.; puike dito 50¼ p. vl.; Flakkeesch van 43 tot 47 p. vl.; Zomer van 35 tot 42½ p. vl.

LONDEN, 25 *Sept.* Vriesche boter is circa 4 sh. hooger daar de kwaliteit veel verbeterd is.

LONDEN, 27 *Sept.* Inl. Tarwe was heden tot de volle prijzen van de vorige week goed te plaatsen. Ook vreemde bedong bij kleinigheden de vorige notering. Gerst wel zoo duur. Van Haver waren Archangelsoorten 6 p. hooger en andere soorten goed prijshoudend. Boonen iets duurder. Erwten een weinig lager.

VEEMARKTEN.

RHODEN, 28 Sept. Op onze heden alhier gehoudene markt van horenvee was een behoorlijk goed getal ter verkoop aangebragt; maar onder dezen vond men niet veel puik beste soorten. De prijzen waren dalende, en de handel aldaar gehouden was niet buitengewoon groot. Voor Vriesland werd nog al iets gedaan.

LONDEN, 24 *Sept.* De handel was heden lusteloos en de aanvoer overvloedig, bijzonder van runderen. De prijzen waren iets lager en veel vee was bij het sluiten der markt nog onverkocht. Er waren aangevoerd 1200 runderen, 7108 schapen en 550 kalveren.

LONDEN, 27 *Sept.* De Veemarkt was heden buitengewoon ruim voorzien en dien ten gevolge de prijs lager, geldende puik Ossenvleesch 3 sh. 6 p. a 3 sh. 8 p. de 8 pond.

ADVERTENTIEN.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd:

Mr. G. R. VOORMEULEN VAN BOEKEREN,
Notaris te *Stads-Kanaal*,
met
G. J. RIKKERS.

COEVORDEN, 27 September 1852.

*** Getrouwd:

C. P. DE GROOT,
beroepen *Predikant* te *Surhuisterveen*,
met
A. GONGGRIJP.

SNEEK, 30 September 1852.

*** GRONINGEN, 30 September 1852. Bevallen van een' dooden ZOON S. H. TICHÉLAAR, Echtgenoot van

A. J. WILDERVANCK.

*** Heden beviel van eene wélgeschapen DOCHTER D. DANIËLS, Echtgenoot van

J. VAN ELMPT.

GRONINGEN, 30 September 1852.

*** Heden beviel door Gods goedheid van eenen ZOON G. DRENTH, geliefde Echtgenoot van

R. VAN DRIESSEN.

GRONINGEN, 30 September 1852.

*** Heden overleed, in den jeugdigen ouderdom van ruim 20 jaren, onze veelgeliefde en innig betreurde Zoon, HERMAN PIETER WICHERS.

LEEK, 26 September 1852.

Mr. **H. P. WICHERS.**
M. H. WICHERS—SCHÖNFELD.

Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed, in den ouderdom van 78 jaren, onze waarde Oom en Behuwd-Oom, de Heer R. MULDER, *Rentenier te Ulrum.*

Dienende deze tot algemeene kennis aan Vrienden en Bekenden.

ULRUM, 26 September 1852.

S. ABBRING.
Uit aller naam.

*** Na eene langdurige ongesteldheid, bezweek heden morgen mijn geliefde Echtgenoot HELENIUS A. TEN HAVE, in den ouderdom van bijna achtenveertig jaren en eene echtvereeniging van elf en een half jaar.

Bitter bedroefd geef ik, benevens zijne hoogbejaarde Moeder, hiervan kennis aan Vrienden en Bekenden.

HAMDIJK, 27 September 1852.

R. WAALKENS,
Wed. H. A. TEN HAVE.

*** Op het zeer onverwachts overleed heden, in den ouderdom van ruim 72 jaren, mijn dierbare Echtgenoot, de Heer EGBERT HENDRIK WAALKENS, *gepromoveerd Ingenieur, Landmeter, Vestingbouw- en Wijnroeikundige; oud Lid van de Provinciale Staten en der Commissie van Landbouw in de Provincie Groningen.*

Meer dan 38 jaren mogt ik met hem in eene genoegelijke echtverbindtenis vereenigd zijn.

Diep treurende over het verlies van een' zoo achtenswaardigen, mij onvergetelijken Echtgenoot, als voor mijn' eenigst overgeblevenen Zoon en aangehuwde Dochter een in alle opzigten liefderijk Vader.

BULT, 27 September 1852.

A. A. KOERTS,
Weduwe E. H. WAALKENS.

*** Heden overleed, na een langdurig en smartelijk lijden, kalm en zacht, ons innig geliefd oudste Kind POPKO, in den jeugdigen leeftijd van ruim 15 jaren.

HOOGEZAND, 28 September 1852.

B. TEN CATE.
F. TEN CATE—VEENHOVEN.

Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed, na voorzien te zijn met de H. H. Sacramenten der Stervenden, onze waarde oudste Zuster, Mejufvrouw MARIA MAGDALENE ELISABETH JANSEN, in den ouderdom van bijna 52 jaren; diep betreurd door ons allen en bijzonder door den ondergeteekende.

GRONINGEN, 29 September 1852.

Uit naam van allen:
F. W. A. JANSEN,
Pastoor.

*** Heden namiddag trof mij de gevoeligste slag mijns levens, door het afsterven van mijne dierbare Echtgenoot en onzer Kinderen zorgdragende Moeder ANNA HARMS HAMMING, in den nog jeugdigen leeftijd van ruim vijfendertig jaren, waarvan ik slechts ruim zeven jaren in een' genoegelijken echt mogt doorbrengen, mij nalatende drie Kinderen, welke het groot verlies van eene Moeder nog niet beseffen; een langdurige sukkeling van ongeveer dertig weken maakte een einde aan haar voor mij zoo dierbaar leven; zacht en kalm was haar lijden en sterven. Hopende, dat zij dit aardsche- met een beter leven heeft verwisseld.

NOORDHORN, 29 September 1852.

R. R. MOES.

Algemeene kennisgeving.

*** Heden trof mij de gevoeligste slag mijns levens, daar het den Hemelschen Vader behaagde, mijne dierbare Moeder TITIA V. D. WERF, Weduwe H. EEKHOF, in den ouderdom van 52 jaren, na eene kortstondige ziekte, van mijne zijde weg te nemen.

GRONINGEN, 30 September 1852.

L. H. EEKHOF.

Leesinrigting.

De ondergeteekende beveelt zijne **LEESINRIGTING** op nieuw in de attentie van het Publiek aan. De prijs van een Abonnement is slechts *f* **1.50** per drie maanden.

Het **derde supplement** van den **CATALOGUS** wordt **heden** uitgegeven, en is voor de Abonnés **gratis** verkrijgbaar.

GRONINGEN, 1 October 1852.

K. DE WAARD.

*** De Boekhandelaars **J. C. & W. ALTORFFER**, te *Middelburg*, geven uit:

DE ALGEMEENE BEGINSELEN VAN

STRAFREGT,

ontwikkeld en in verband beschouwd met de Algemeene Bepalingen der Nederlandsche Strafwetgeving,

door ***Mr. A. J. van DEINSE***,

Raadsheer in het Provinciaal Geregtshof van Zeeland, Lid van het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen te Middelburg.

In één kompres gedrukt Boekdeel kompleet, prijs *f* 6.20.

*** Door **S. E. VAN NOOTEN**, te *Schoonhoven*, is op heden uitgegeven en verzonden:

HERMINE,

DOOR

ELISE.

Met een Voorwoord van **Dr. G. D. J. SCHOTEL.** **Twee Deelen.**

TWEEDE, GOEDKOOPE DRUK,

MET EEN NIEUW VIGNET IN STAAL.

Prijs in keurige **prachtbanden** *f* 4,90; **ingenaaid** *f* 3,90.

*** De Erven **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, debiteren met goed succes de navolgende Werken:

Voor Leesgezelschappen en Leesbibliotheken:

I. **JANE EYRE, of het Leven eener Gouvernante**, door *CURRER BELL.* Naar het Engelsch. Twee Deelen. Prijs *f* 5—80.

Van dezen nieuwen roman zijn in Londen binnen korten tijd *drie* drukken uitverkocht, terwijl de *vierde* druk thans het licht ziet. Verschillende Engelsche Tijdschriften hebben dit werk op de meest gunstige wijze beoordeeld.

II. **LOSSE VERHALEN** *uit het dagelijksche leven ontleend en alle op waarheid gegrond*, door *T. F. UILKENS, Predikant te Wehe en Zuurdijk.* Prijs *f* 2—80.

Voor Lezers bij wie de smaak voor het eenvoudige nog niet geheel is verloren, zullen deze Verhalen voorzeker hoogst welkom zijn. En wat de strekking derzelve aanbelangt, hiervoor zijn de *raam* en *betrekking* des Schrijvers ten waarborg.

III. **DE HUISVRIEND**; *Gemengde Lectuur voor Burgers in Stad en Land*, verzameld door *J. J. A. GOEVERNEUR.* Prijs *f* 3—00 per Jaargang. In Carton *f* 3—30.

Van den Jaargang 1852 is vel 18 aan de Inteekenaren verzonden.

Schier alle Tijdschriften hebben dit Werk telken jare aanprijzend beoordeeld.

IV. **Een Drentsch Gemeente-Assessor** met zijne Twee Neven op reis naar **Amsterdam**, in 't voorjaar van 1843. Met Platen. Eerste Deel. Prijs *f* 3—90.

De onverdeelde bijval, dien dit werk reeds ten deele mogt vallen, strekt ten bewijze, dat men zich door dezen humoristischen Schrijver gaarne in Nederlands Hoofdstad laat rondleiden. — Van het 2de Deel zien reeds 4 afleveringen het licht, zoodat met nog ééne afl. dit werk is voltooid.

Leesbibliotheek.

Ondergeteekende neemt de vrijheid, bij het naderende Leesaizoen zijne **LEESBIBLIOTHEEK** op nieuw in de attentie van het geachte Publiek aan te bevelen.

Wie uit dezelve onder zich berustende mogt hebben een of meer der vijf volgende boekdeelen: *Claes Compaen*, 1ste deel; *Verborg. van Amsterdam*, 1ste en 3de deel; *Georg Schubri*, en *de Zwarte Bedelaar*, door den Heer **A. VAN DER WAL**, Logementhouder te *Buitenpost*, op onderscheidene tijdstippen in 1851 ontboden, en door dezen tot dusver niet aan den ondergeteekende terugbezorgd, wordt dringend uitgenoodigd, dezelve ten spoedigste aan den ondergeteekende terug te doen geworden ***of daarvan eenig narigt geven.***

GRONINGEN, 23 September 1852.

S. C. VAN DER SLEESEN, in de Oosterstraat.

Een ieder, die iets te VORDEREN heeft van- of SCHULDIG is aan den Weledelen Heer **J. HERMANS**, oud-Heel- en Vroedmeester te *Loppersum*, wordt uitgenoodigd, daarvan **vóór den twaalfden November aanstaande** Opgave of — ter voorkoming van Regtsvervolging — **Betaling** te doen te *Appingedam* ten KANTORE van

Mr. H. FRIMA, *Advokaat.*

WAARSCHUWING,

om GEEN CREDIET te verleenen aan **JANTJE WILLEMS BROEKEMA**, zich ophoudende op *Suddeweer*, onder *Wolttersum*, Vrouw van JACOBUS JANS OOSTERHUIS, wonende te *Garmerwolde.*

De OVERSTE SCHEPPER en SCHEPPEREN van het *GENERALE ZIJLVEST* der *DRIE DELFZIJLEN* brengen bij deze ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat door derzelver GECOMMITTEERDEN de **SCHOUWING** zal worden gedaan over het **KANAAL** van **GRONINGEN** tot **APPINGEDAM**, en van daar verder tot aan **DELFZIJL**, op **Donderdag den 21sten October 1852**, te beginnen van **Groningen** des morgens **te zes uur.**

Al hetgeen van de zijde van het Trekpad of van de Landzijde het gebruik der Afstrooming hinderlijk, of tot Demping door Ingslijking, Vuilnis, Steen als anders, schadelijk mag zijn, maakt een der **voornaamste voorwerpen** uit van deze Schouwing.

De Overste Schepper en Schepperen voornoemd:

J. D. TRESLING.

Uit last van dezelve:

R. P. CLEVERINGA, J.z., *Secretaris.*

RIJN- EN IJSSEL-STOOMBOOTMAATSCHAPPIJ.

Dienstregeling beginnende op den 4den October 1852.

Van *GRONINGEN* over *ASSEN*, *MEPPEL*, *ZWOLLE* en *KAMPEN*, naar *AMSTERDAM* **DAGELIJKS**, behalve ZATURDAGS, 's nachts om 11 uur.

Van *VEENDAM* langs dezelfde route op *AMSTERDAM* 's nachts om 9½ uur.

Van *AMSTERDAM* over *KAMPEN*, *ZWOLLE*, *MEPPEL* en *ASSEN* op *VEENDAM* en *GRONINGEN*, **DAGELIJKS**, behalve ZONDAGS, 's morgens om 8 uur.

ZWOLSCHE STOOMBOOTMAATSCHAPPIJ.

Van af den **eersten October** e. k. wordt het **uur van vertrek uit *AMSTERDAM*** **vervroegd** op **des morgens acht uur**; — de **DAGELIJKSCHE VAART** der beide Stoombooten blijft overigens op de aangekondigde wijze voortduren tot in **November e.k.**, in **verbinding** met de doorloopende **DILIGENCE-DIENST** naar *GRONINGEN* en *VEENDAM.*

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN van de Gemeente ***Bedum*** brengen bij deze ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat de

Najaars-Veemarkt te *Bedum*,

waartoe magtiging is verleend bij resolutie van H.H. GEDEPUTEERDE STATEN van de Provincie *GRONINGEN*, van den 30sten April 1852, no. 23, jaarlijks zal worden gehouden op den TWEEDEN MAANDAG in de maand NOVEMBER, dit jaar invallende op

Maandag den 8 November 1852.

Burgemeester en Wethouderen voornoemd:

C. W. P. VAN NAERSSEN.

Ter ordonnantie van dezelven,

H. KLUGKIST, *Wethouder.*

De **VERKOOP** ten Huize van **T. T. PRUIS** zal **niet** op den 4den October plaats hebben, maar op een' **later te bepalen tijd.**

Mr. J. J. CREMERS.

ZEEUWSCH HOUT.

Op ZATURDAG den 2den October 1852, des voormiddags te 11 uur, VERKOOPING van eene groote partij puike mooije **IJPEN** en **gladde zware ESSCHEN STAMMEN**, benevens eenige **AMERIK. NOTEBOOMEN KLOSSEN**, aan den Molen te *Ooster-Hoogebrug*, bij *Groningen.* Van heden af te bezien.

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

VERKOOP VAN GEZAAGD HOUT.

Op MAANDAG den 4den October 1852, des morgens te 10 uur, zal, op de Werf van den Molenmaker J. DE HAAN, buiten het Kleinepoortje, bij *Groningen*, publiek worden verkocht:

Eene aanzienlijke partij GREENEN en VUREN PLANKEN, RIBBEN, KOLDERS, JUFFERS, SPARREN, ENZ. Te bezien Zaturdag bevorens.

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

MAANDAG DEN 11DEN OCTOBER 1852,

des namiddags te 2 uur, zullen, in het VERKOOPHUIS in de Oosterstraat alhier, publiek worden verkocht: **MAHONIE-** en **EIKENHOUTEN MEUBELEN**, waaronder ETAGÈRE, SPEELTAFELS, STOELEN met Paardenharen Zittingen; voorts eene partij **ZIJDEN ZAKDOEKEN, DITO BOEZELAARS** en hetgeen meer te bezien zal zijn ZATURDAGS bevorens, des namiddags van 2—5 uur.

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

LEEST MET ATTENTIE.

Op MAANDAG den 11den October 1852, en volgende dagen, telkens des voormiddags om tien uur te beginnen, zal, voor de Behuizing van den Kastelein E. JELTES, in de Oude Kijk-in-'t Jatstraat, door finale kwitering van Affaire, publiek worden verkocht: een aanzienlijk partij GLAS, PORSELEIN, AARDEWERK, ENZ. ENZ., om de veelheid en verscheidenheid der Goederen onmogelijk te detailleren. Te bezien ZATURDAG bevorens, des morgens van 10 tot 12 en des namiddags van 2 tot 5 uur.

FOKKO NIEWOLD BOSCH.

Donderdag den 21sten October

1852, des voormiddags om tien uur en vervolgens, zal, voor de Behuizing van M. J. POR en Vrouw, in de Gelkingestraat, publiek worden verkocht: een nette **INBOEDEL**, bestaande in EIKENHOUTEN KABINET, DITO SECRETAIRE en CHIFFONNIÈRE, TAFELS, STOELEN, SPIEGELS, GLAS- en AARDEWERK; eene partij OUDERWETSCH PORSELEIN, waaronder echt JAPANSCH, KOPER- en TINGOEDEREN, HALVE KASTKLOK, KOLOMKAGCHEL, TAFELGOED, BEDDEGOEDEREN, eene partij BOEKEN ENZ. Te bezien Woensdag bevorens, des namiddags van 2 tot 4 uur.

FOKKO NIEWOLD BOSCH.

*** Mr. **B. HAITZEMA VIËTOR**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, ten verzoeke van IZAK M. COHEN, op DINGSDAG den 19den October 1852, des avonds te zes uur, ten Huize van den Logementhouder A. J. RUIBING, te *Winschoten*, in openlijke veiling te verkoopen:

I. Eene BEHUIZING, aan de Toren-Dwarsstraat te *Winschoten.*

II. Eene BEHUIZING en een TUIN, aan de Langstraat te *Winschoten*, bewoond door KLAPDOOR en anderen, beide tot velerhande Affaires geschikt; — en

III. Een TUIN, aan den Kostersgang te *Winschoten* gelegen.

Deze Goederen zijn inmiddels **UIT DE HAND TE KOOP**, en te bevragen bij den Eigenaar J. M. COHEN, te *Winschoten.*

B. HAITZEMA VIËTOR.

Mr. **C. HARTMAN BUSMANN**, Notaris te *Sappemeer*, zal, op DONDERDAG den 21sten October 1852, des avonds te 6 uur, ten Huize van B. R. BERG, Logementhouder te *Sappemeer*, publiek te koop presenteren: Eene **KOOPMANS BEHUIZING** met BLEEKVELD, POMP, losse SCHUUR en VRIJEN OMGANG tot het Publieke Voetpad, staande te *Sappemeer*, zuidzijde, in eigendom bewoond door den Zeilmaker J. G. HUGES en Vrouw; om te aanvaarden den 1sten Mei 1853.

Mr. C. HARTMAN BUSMANN.

VERHURING VAN EENE BOERENPLAATS,

voor 9 Jaren.

In de maand NOVEMBER e.k. zal publiek, voor 9 jaren, **TE HUUR** worden gepresenteerd: eene **BOERENPLAATS**, bestaande in eene kapitale BEHUIZING en SCHUUR, staande in de *Burgercompagnie*, aan het Diep en den Weg naar *Veendam*, onder *Sappemeer*, met het daarachter gelegen en bijbehoorend BOUW- en WEIDELAND, zamen groot 19 B., 36 R., 32 E., onder *Sappemeer* en gedeeltelijk in de *Tripscompagnie*, onder *Muntendam*; in eigendom behoorende aan den Heer A. J. TEN CATE.

Informatie ten Kantore van den Notaris

Mr. C. HARTMAN BUSMANN.

TE HUUR,

tegen November: eene nette **BEHUIZING** Zuidzijde de Akerk. Te bevragen bij Mej. Wedw. T. DE JONGH.

HET VORSTELIJK TANDPOEDER

alom bekend als een UITMUNTEND MIDDEL tot **[..]vering** van **MOND** en **TANDEN**, is steeds te bekom[en] à 60 Cents het verzegeld Doosje, bij den Boekhandelaar **J. SCHIERBEEK**, in de Guldenstraat, te *Groning[en]*.

GEBRS. LESTRADE EN CIE.,

Fabrikanten in Parapluies,

Choorstraat, te ***Utrecht,*** — **Groote Markt** achter het Stadshuis te ***Groningen,***

berigten aan het geachte Publiek, dat zij ruim voorzien van **alle soorten** van **PARAPLUIES**: KATOEN van *f* 1,25 tot *f* 4, ZIJDEN van *f* 4 tot *f* 12.

J. F. Otte,

in de Heerestraat,

maakt aan zijne geëerde Begunstigers bekend, dat bij hem voorhanden zijn **beste PIANINO'S** en **gebruik[te] PIANO'S**, FRANSCHE, DUITSCHE en BELGISC[HE] **MUZIJKINSTRUMENTEN**; ook alle soorten **OPTISCHE INSTRUMENTEN** en **BRILLE[N], THERMOMETERS, BAROMETERS, T[OO]NEELKIJKERS, VOCHTWEGERS,** [...] alsmede van de voornaamste fabrijken **MIKROS[CO]PEN**, zeer voordeelige **MODERATEURLA[M]PEN**, uit de beste fabrijken, waar een jaar voor in staan wordt, enz.

DE GERENOMEERDE

Parfumerie

van **E. RIMMEL**, te ***Londen***, *Parfumeur* *H. M. de Koningin van Engeland*, zijn voor *Groninge[n]* bekomen bij **J. F. OTTE**, aldaar.

Bij **S. VAN STROE**, in de O[ude] Kijk-in-'t Jatstraat, zijn te bekom[en] Beste **geplukte TAFELPER[EN]** voor **dezen tijd** en voor **Winter.**

De ondergeteekende thans ruim gesorteerd zijnd[e] fraaije **MODERATEUR-, TAFEL-** en **WE[R]KEL-LAMPEN**, welke voor **goedko[pe] prijzen** zullen worden afgezet, zoomede in **a[lle] ARTIKELEN** bij zijn **VAK** behoorende, be[veelt] zich hiermede ten vriendelijkste aan.

W. VERMAAK, Visschersdijk te *Winschoten.*

De ondergeteekende berigt door deze, [dat] hij met zijne **WAFELKRAAM** is geplaatst in de **tweede** van de **Korenbeu[rs]**, bevelende hij zich ten vriendelijkste in gunst van het geëerde Publiek aan.

A. J. POORTMAN.

HANDSCHOENENMAGAZIJN.

JOH. BISCHOFER, uit ***Tijrol***, wonend[e] ***Amsterdam***, berigt aan het geachte **Publiek**, bij weder op de KERMIS in eene ***KRAAM*** outpakt is **alle soorten GEMSLEDEREN-, PRIVA[AT]-, GLACÉ-** en andere beste **HANDSCHOENEN** en andere tot zijn Vak behoorende **ARTIKELEN.**

JACOB LEO, uit *Tijrol*,

berigt aan het geachte Publiek, dat hij alhier voor eerste maal op de *KERMIS* in eene KRAAM is uitgepakt een groot en mooi assortement fijn gesneden **HOUTE[N], HERTSHOORN-** en **IVOREN WAREN** en andere **NIEUWE ARTIKELEN**; staande tegen[over] de Pelsterstraat.

DR. J. SCHNEIDER spreekt zeer [gun]stig over de geneeskracht der **GOL[D]BERGERSCHE KETTING** in zijne Verhandeling over Electri[citeit]:

„Het Rheumatismus is eene ziekte, die reeds sedert „schen weten zeer ver verspreid en reeds bij de oudste „neesheeren bekend was. Zij heerscht in alle landen, „elke hemelstreek, in het Noorden zoo wel als in het „den, ja zelfs in de heete keerkringsgewesten," zegt D[r.] en gaat dan voort te bewijzen, dat men voor het worden van het electro-galvanismus geen krachtig m[iddel] daartegen gekend heeft. Hij spreekt van den magneet, men, tot genezing van verschillende ligchamelijke kwalen gewend heeft, van FRANS MESMER, die op het e[inde] der vorige eeuw zoo veel opziens in *Weenen* en *Pa[rijs]* daarmede maakte, van het electro Galvanische rotatie-[werk]tuig, waarmede Groote Geneeskundigen zich lang on[led]hielden tot het „eindelijk den Heer GOLDBERGER gel[ukte] „een' Electro Magnetischen Ketting uit te vinden, die „de verwachtingen, welke men van zulk een middel „vormen, geheel beantwoordde."

Deze Verhandeling van Dr. S., die zeer interessant wordt in onderstaande Dépôts der Goldbergersche Ketting gratis afgegeven, onder den titel:

SCHAT DER GENEESKRACHT van de Galv[anisch] Electrische Ket[tin]gen van Goldberger.

De Echte Kettingen worden voor *f* 1,80, *f* 2,70, *f* 3,[..], *f* 5,40 verkocht.

Te *Amsterdam* in het VERKOOPHUIS; te *Delfzijl* A. W. C. KEIJZER; te *Groningen* bij C. RIKKE[N], M. GAASBEEK en J. L. LAGRO, JR.; te *Winschoten* G. WASMAN; te *Assen* bij H. P. A. VAN GORCUM; *Veendam* bij S. SAVENYE; te *Pekela* bij J. T. FE[…] BRUGGE; te *Meppel* bij de Wedw. BRANDERHORST, in de overige steden des Rijks.

J. BLOKBERGEN, te ***Pekela***, vraagt tegen Novem[ber] een' **ONDERMEESTER** van **e[er]sten Rang.**

Een **MOLENAARSKNECH[T]** kunnende **pellen** en **malen**, en dadelijk in DIENST kan treden, voege zich bij A. G. EEFTING, *Winschoten.*

Twee **KAGCHELMAKERS-KNECHTEN**, hun WERK goed verstaande, kunnen dadelijk werk bekomen bij

H. LANTINGA, Oude Boteringestraat.

Een of twee **LEERJONGENS**, reeds werkzaam zijn geweest op eene **BOE[K]DRUKKERIJ**, kunnen dadelijk plaatst worden bij J. S. OPPENHEIM, *Sta[d]* *Drukker.*

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

BIJVOEGSEL

tot de Groninger Courant van den 1sten October 1852, no. 79.

(*Vervolg der Nieuwstijdingen.*)

NEDERLAND.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Maandag den 27sten September.

In deze zitting zijn ingekomen: een gewijzigd wets-ontwerp tot regeling van de verdeeling der provinciën in kiesdistrikten ter benoeming van leden der Provinciale Staten enz;

de staatregeling over 1849, en

eene missive van den minister van oorlog betreffende adressen over opheffing van Nijmegen als vesting.

De minister van financiën heeft, namens den Koning, aangeboden twee ontwerpen van wet uitmakende de staatsbegrooting voor den jare 1853. De minister heeft bij die gelegenheid eene aanspraak gehouden, waarin hij zeide, dat, om het verledene op effen voet te brengen, een wets-ontwerp is voorgedragen, de strekking hebbende om een deel der batige saldo's, bij de schatkist voorhanden, over te brengen op het dienstjaar 1848, ten einde het op dat jaar nog bestaande te kort te dekken. Daardoor zal het verledene, tot aan het jaar 1850 toe, difinitief zijn vereffend, en het overzigt van onzen financiëlen toestand des te gemakkelijker en eenvoudiger worden. Om dit laatste doel inzonderheid te bevorderen, heeft Z. Exc. een bijzonderen staat doen zamenstellen van de uitkomsten der laatste dienstjaren, loopende van 1843 tot 1851, en dien staat, benevens eenige specificatiën beliels, overgelegd. Daaruit zal blijken, dat op den 31sten December 1851 (natuurlijk behoudens het latere tijdstip van de ontvangsten en uitgaven over 1851), aan batige saldo's van de diensten tot op dat tijdstip, in de schatkist aanwezig was een bedrag van *f* 7.861,227.72; behalve de som van *f* 202,738.71, uit de conversie-middelen van 1844 overgeschoten, en alzoo te zamen *f* 8,063,966.43. Doch vermits de wet regelende het batig slot der koloniale dienst 1850 nog niet is afgedaan en vermits bij het aan de dienaangaande in te dienen wets-ontwerp wordt voorgesteld het aanvankelijk door het departement van koloniën gereserveerd saldo van *f* 1,882,698.15½ toe te voegen aan de middelen van het dienstjaar 1851, zoo zullen, wordt die wet aangenomen, onder dagteekening van den 31sten Dec. 1851 de onderscheidene staatsrekeningen een batig slot van *f* 9,946,664.58½ aanwijzen, behoudens hetgeen de einduitkomst der rekening over het jaar 1851 daaraan zal kan toevoegen. Die uitkomst levert stof tot warme erkentelijkheid op voor den zegen, die in dit opzigt op den arbeid der regering werd gegeven.

Van dit algemeen overzigt van het verledene overgaande tot eene meer gedetailleerde beschouwing betreffende het jongst verloopen dienstjaar, waarvan de aanvankelijk bekende uitkomsten wederom in de bijzonderheden in de toelichtende staten bij elke begrootingswet zijn vermeld, zegt de minister, dat de begrooting van uitgaven voor 1851 bedroeg *f* 69,720,603.50. Zij is later verhoogd voor de uitgaven van het muntwezen met *f* 915,369.22. Voor amortisatie van schuld met *f* 2,960,500. Voor de uitgaven ter voldoening der achterstallige Russische schuld met *f* 1,318,750. En moet nog worden verhoogd voor de uitgaven ten behoeve van het Haarlemmermeer met *f* 600,000. Zij zal alzoo bedragen te zamen *f* 75,515,222.72. Op de begrooting is blijkens de gedetailleerde staten bespaard geworden eene som van *f* 1,466,136.57½. Met inbegrip van de straks bedoelde gelden uit het domeinfonds aan het dienstjaar toegewezen, ad *f* 1,300,500, bedroeg de raming der middelen voor 1851 *f* 73,750,439.14. Hieraan gedane en bekende nog te doene ontvangsten bedroegen *f* 76,473,297.54½, waarvan af de uitgaven, zoo als zij vermoedelijk zullen bestaan zullen bedragen *f* 74,049,086.13½, zoodat het jaar 1851 een batig bate oplevert van *f* 2,424,211.41.

Ook de loopende dienst levert zeer goede uitzigten op. Zij zal wel nog verhoogd moeten worden met *f* 200,000, uitmakende de eersten termijn van het subsidie aan den Rijn-spoorweg, welligt met eene som van *f* 600,000 ten behoeve van het Haarlemmermeer; voorts met eene som van *f* 5838.75 voor de betaling van rente bij de aflossing van de leening voor den straatweg van Amsterdam naar Naarden. De inkomsten laten zich gunstig aanzien. Immers op den 1sten September overtrof het 2/3 der opbrengst, bedoeld het 2/3 van de raming. Genoegzaam alle middelen bragten meer op dan over hetzelfde tijdperk des vorigen jaars; alleen de zegel-, registratie- en successieregten, ofschoon de opbrengst daarvan niet geheel aan de gemaakte raming goed beantwoordt, bleef daarbij beneden die van het jaar 1851; zoo ook die van het patentregt. De oorzaken van dien schijnbaren teruggang, die te zoeken zijn in de geheel exceptionele groote opbrengst van het patent van het successieregt in 1851, zijn intusschen te zeer bekend, dan dat zij eenige zorg behoeven te baren. Neemt men evenwel in aanmerking, dat de invloed van de afschaffing van den accijns op het geslagt van varkens en schapen zich eerst in de twee laatste maanden des jaars zal doen gevoelen, even als die van de vermindering van het patentregt op de binnenl. scheepvaart eerst na zal kenbaar worden, dan kan men zich niet voorstellen, dat de raming der middelen door de opbrengst zoo ver overtroffen zal worden als in 1851, hoewel men zich mag voorstellen, dat zij wel bereikt zal worden.

Het jaar 1851 was voor onzen scheepsbouw en voor de scheepvaart een zeer gunstig jaar. Ook de handel was toen zeer levendig. In dat jaar werden gebragt 167 nieuwe schepen, metende 17,794 lasten, en daaronder slechts 13 vreemde bodems, metende 1080 lasten. Er werden 103 schepen, metende 60,311 tonnen, *meer* ingeklaard dan in 1850; de Nederlandsche schepen waren in getal iets minder dan toen, maar hun gezamenlijke inhoud was 21,287 tonnen meer dan in het vorig jaar. Het getal uitgeklaarde schepen was geringer dan in 1850; daarentegen was de uitvoerhandel naar de landzijde veel uitgebreider. De geheele waarde van in- en uitvoer bedroeg ruim 846,000,000; dat is 32 mill. meer dan in 1850, en 52 mill. meer dan het gemiddelde der vijf laatste jaren. De algemeene invoer was 12 mill., de algemeene uitvoer 12½, de invoer tot verbruik 12, de uitvoer uit het vrije verkeer 7, de doorvoer 6 mill. meer dan in 1850. Uit hiertoe laat het zich aanzien dat het jaar 1852 geene minder gunstige uitkomsten zal opleveren, te oordeelen althans naar het getal zeebrieven voor nieuwe bodems, dat tot hiertoe is afgegeven, en wijl het brengen van vreemde schepen onder Nederlandsche vlag, waarvan men zich in 1850 zulke schrikbeelden vormde, en dat als een der voornaamste argumenten tegen de wetten van den 8sten Augustus 1850 werd aangevoerd, voortdurend eene uitzondering, men mag zeggen eene zeldzame uitzondering op den regel blijft. Sedert de invoering dier wetten toch werden er slechts Nederlandsche zeebrieven verleend aan 22 vreemde schepen, te zamen metende 2046 lasten. In het jaar 1851 werden, gelijk reeds gezegd werd, voor nieuwe Nederl. bodems afgegeven 154 zeebrieven; het getal daarvan bedroeg 16,714. In de eerste acht maanden van dit jaar zijn reeds 104 zeebrieven voor nieuwe Nederl. schepen, metende 10,816 lasten, afgegeven.

De opbrengst der in- en uitgaande regten is, ten gevolge van de vermindering, die ons tarief door de onderscheidene in 1851 gesloten handelsverdragen, onderging, aanmerkelijk gestegen, en bedroeg op den 1sten Sept. ruim *f* 50,000 meer dan op den 1sten Sept. 1851. Die van de tonnegelden der zeeschepen overtrof de opbrengst, op den 1sten Sept., die van 1851, op hetzelfde tijdperk, met *f* 50,000 en die van het vuur-, ton- en bakengeld was de opbrengst *f* 20,000 meer. Onze vrijgeviger wetgeving op het stuk van handel en scheepvaart heeft dus eene weldadige werking uitgeoefend.

De postwet geeft stof tot gunstige mededeelingen. Eene tabel zal daarbij leveren, dat het aantal brieven, waarvan port wordt geheven, thans reeds gestegen is tot boven één millioen 's maands, terwijl het in de eerste maand na de invoering der postwet *f* 771,000, in de maand aan die invoering voorafgaande, niet meer dan *f* 544,000 bedroeg. Ook de opbrengst der posterijen is steeds klimmende. Zij overtrof op den 1sten September de opbrengst des vorigen jaars op hetzelfde tijdstip wederom met ruim *f* 27,000. De uitgaven voor de uitbreiding van het postwezen zullen wel blijven beneden de som van *f* 400,000, waarop zij waren geraamd.

De aangelegenheden der paardenposterij heeft de minister, zoo als hij gehoopt had, in de vorige zitting niet ter tafel kunnen brengen. Hij hoopt daarin dit jaar gelukkiger te kunnen zijn.

Ingevolge van den 28sten April 1852 is eene som van *f* 3,200,000 uit het domeinfonds bestemd tot inkoop en aflossing van schuld. Daarvan is *f* 2,960,500 besteed: *a*. tot aflossing van de leening voor den straatweg van Maastricht tot de Geldersche grenzen ad *f* 880,000; *b*. tot aankoop van *f* 2,400,000 2½ pCts., *f* 259,000 3 pCts. Werkelijke Schuld en *f* 449,000 aan schuldbekentenissen, rentende 3½ pCt. van het Amortisatie Syndicaat, welke beide eerste soorten van schuld uit het grootboek zijn afgeschreven, terwijl de schuldbekentenissen ter algemeene rekenkamer ter vernietiging zijn overgegeven. De rente door deze amortisatie bespaard, bedraagt 's jaars *f* 108,088.00.

Ten aanzien van de wet van den 26sten April 1852, waarbij de intrekking van muntbiljetten is bevolen, zegt Z. Exc., dat de werkzaamheden reeds eenigen tijd geleden aangevangen zijn en nu zoo voortgezet, dat hij hopen mag, dat tegen het einde des jaars de muntbiljetten voltooid zullen kunnen zijn.

Bij de thans voorgedragene begrooting voor 1853, bedraagt het eindcijfer der uitgaven *f* 70,074,828,31½; dat der inkomsten *f* 71,685,772.39. Vermoedelijk batig slot alzoo *f* 1,610,944.07½.

De raming der middelen overtreft die voor 1852 met een bedrag van *f* 211,949 25½.

Er wordt *meer* dan over het loopende jaar aangevraagd voor de hoofdstukken III, V, VI, VII, VIII; *minder* voor de hoofdstukken II, IV, IXA en IXB en XI. De hoofdstukken I, X en XI bleven onveranderd, bij het loopende jaar vergeleken.

In de toelichtingen tot de bijzondere hoofdstukken is dit meer in het breede uiteengezet. Slechts enkele punten meende de minister hier te mogen aanstippen.

Op de begrooting van het departement van buitenl. zaken bedraagt de verhooging *f* 6891. Zij vloeit hoofdzakelijk daaruit voort, dat de post tafelgelden van den minister op nieuw is uitgetrokken.

Op de begrooting van het departement van justitie is *f* 130,398.79 minder aangevraagd, omdat eene mindere som voor den aanbouw van gevangenissen en in den post traktementen voor de regterlijke magt is uitgetrokken.

De verhooging van het VIde hoofdstuk ad *f* 2918.75 vloeit voort, deels uit de grondwettige voorschriften, deels uit het overbrengen naar dit hoofdstuk van eenige uitgaven, die anders uit de opbrengst van 's lands domeinen werden gekweten.

Die van het VIIde hoofdstuk ad *f* 3301, is het gevolg van de niet zeer groote uitbreiding, die men voor sommige uitgaven van dit departement noodzakelijk acht.

De vermindering op het hoofdstuk IX A is het gevolg van de amortisatie en aflossing van de schuld en van versterf van lijfrenten. Zij bedraagt *f* 109.499.67.

Wat het hoofdstuk IX B betreft, waarvoor *f* 43,302.49 minder wordt gevraagd, moest ter geheele voltooijing van het plan tot uitbreiding van het postwezen, eene som van *f* 50,000 worden uitgetrokken, de pensioenen en wachtgelden der uitvallende veeschatters nemen een aanzienlijk deel der besparing weg, enz. Desniettegenstaande is, bij slot, de raming met de bovenstaande som verminderd kunnen worden.

Op het XIde hoofdstuk is de vermindering van *f* 3,675.90 het gevolg van de vermindering op den post pensioenen.

Wat het Vde hoofdstuk betreft, is dit voor de voortzetting van de telegraphie, en door onderscheidene waterstaatswerken vermeerderd met *f* 268,344.02. De verhooging van het VIIIste hoofdstuk, ad *f* 178 715 03½, wordt veroorzaakt door eene buitengewone uitgave van *f* 135,000 voor den aanbouw van twee nieuwe kustlichttorens op Schiermonnikoog; voorts door *f* 244,152.70 tot uitbreiding van de active zeemagt.

Omtrent de wet op de middelen valt slechts ééne opmerking te maken: dat namelijk drie nieuwe posten daarop voorkomen: de vermoedelijke inkomsten van telegraphie, de cessailoonen en de opbrengst van de belasting op de mijnen.

De middelen zijn onveranderd naar dezelfde grondslagen als vroeger voorgedragen. Er bestaan dringende redenen, die het onraadzaam maken vooralsnog eenen anderen weg in te slaan. Behalve de zoo geheel juiste beweegredenen, zoo dikwerf in de Kamers aangevoerd, dat een groot deel van de staats-inkomsten van wisselvalligen aard is, meent de minister inzonderheid nogmaals te mogen wijzen op de noodzakelijkheid van het herstel van het Indisch muntwezen, dat belangrijke offers vorderen zal, tot verbetering van het nadeel, dat door vroegere min juiste maatregelen aan de Oost-Indische bezittingen is toegebragt. Waar zoo veel wordt gevorderd tot voldoening aan heilige verpligtingen van den staat, daar voorzeker mag men niet ligtvaardig tot het verminderen der staats inkomsten besluiten.

De minister eindigde zijn gunstig verslag met deze woorden:

„Spoedig zal het tijdperk verstreken zijn, gedurende hetwelk de wet het beproeven van schuldvermindering door conversie verbood. De middelen, bij de schatkist voorhanden, zijn ruim genoeg om, nadat dat tijdperk voorbij zal zijn, gegrond vooruitzigt op het welslagen van eene conversie der 4 pCt. schuld te openen, indien overigens de omstandigheden daartoe gunstig zijn. In het tijdsgewricht, dat wij beleven, Mijne Heeren, zou het voorbarig zijn, ook maar eenige weinige maanden vooruit te loopen en bepaalde toezeggingen te doen, die zóó ligt door staatkundige of andere gebeurtenissen kunnen verijdeld worden. Ik vlei mij intusschen met de hoop, dat al spoedig het tijdstip daar zal zijn, waarop mij het voorregt gegeven zal worden, om eene voordragt van dien aard aan uwe beraadslagingen te onderwerpen. Tot op dien tijd echter, Mijne Heeren! acht ik het hoogst raadzaam, de beraadslaging over verzoeking of vermindering van belastingen uit te stellen, om niet het gevaar te doen ontstaan, dat de schatkist van eenige inkomsten beroofd worde op een tijdstip, waarop zij bare krachten onverdeeld in zal moeten spannen. In het vooruitzigt, dat uwe vergadering zich met deze denkbeelden zal kunnen vereenigen, beveel ik deze begrooting met vertrouwen aan uwe beraadslaging aan."

De voorzitter bedankt den minister voor de gedane mededeelingen. Wordt besloten de aangeboden ontwerpen met de daartoe behoorende memoriën, staten en verdere bescheiden, te doen drukken en ronddeelen, en ter overweging te verzenden aan de afdeelingen.

Waarna de zitting is gesloten.

Na den afloop der zitting is het ontwerp-adres in de afdeelingen overwogen. De commissie zal de gemaakte bedenkingen in overweging nemen en het ontwerp nader ter tafel brengen. Men verwacht, dat de beraadslagingen over het ontwerp-adres, Woensdag aanstaande bij de Kamer zullen kunnen aanvangen.

Zitting van Dingsdag den 28sten September.

De voorzitter geeft kennis, dat is ingekomen eene missive van den minister van buitenlandsche zaken, ten geleide van een afschrift eener overeenkomst tusschen Nederland en Oostenrijk gesloten, betreffende de uitlevering van boosdoeners. — Drukken en ronddeelen en in handen eener commissie, bestaande uit de heeren: *van Heiden Reinestein*, *Gevers Deynoot*, *van Eck* en *Hengst*.

De commissie tot het opstellen van een ontwerp-adres van antwoord op de troonrede, is daarmede gereed. De voorzitter stelt voor, de beraadslagingen daarover morgen te 11 uur te doen aanvangen. — Op voorstel van den heer *van Hoëvell* wordt echter besloten, die beraadslagingen dadelijk te doen plaats hebben.

Het ontwerp-adres luidt aldus:

„SIRE!

§ 1. De Tweede Kamer der Staten Generaal heeft met dankbare vreugde uit den mond van Uwe Majesteit de mededeeling ontvangen omtrent den voorspoedigen toestand des Vaderlands.

§ 2. Met U, Sire, beseft zij het hoog gewigt der voortdurend goede verstandhouding, die tusschen Nederland en de andere Mogendheden bestaat. Moge deze door wederkeerige blijken van vriendschap en achting steeds aangekweekt en bevestigd worden, en waar tot uitbreiding en regeling der betrekkingen van dit Rijk met andere Staten het sluiten van verdragen wordt vereischt, mogen daar de belangen van Nederland waardiglijk worden gehandhaafd.

§ 3. De gunstige getuigenis door Uwe Majesteit omtrent de zee- en landmagt afgelegd werd door ons met vernieuwd genoegen vernomen.

§ 4. De welvaart van het moederland is zoo naauw aan die van Neêrlands overzeesche bezittingen verknocht, dat wij het heerschen van rust en vrede aldaar op dubbelen prijs stellen. Met een naauwlettend oog slaan wij gade al wat deze uitgestrekte koloniën betreft. Mogen de moed en zelfopoffering van onze dappere strijders gestrekt hebben om de onlusten in het Palembangsche voor goed te dempen! Dat onze aloude betrekkingen met Japan eene bevriende Mogendheid hebben geleid om, Sire, Uwe goede diensten in te roepen, hebben wij met belangstelling gezien. De Tweede Kamer hoopt, dat de door Uwe Majesteit toegezegde tusschenkomst, door beleid en omzigtigheid gekenmerkt, tot den gewenschten uitslag zal leiden.

§ 5. De beschouwing van onze binnenlandsche gesteldheid geeft stof tot dank. Medewerking van gewestelijk en plaatselijk gezag is tot het vestigen onzer instellingen onmisbaar. Wij vernemen met blijdschap, dat Uwe Maj. over het algemeen reden heeft tot tevredenheid ten dien aanzien. Aanwakkering en ontwikkeling van den ondernemingsijver onzer landgenooten in de voorname takken van volksbestaan worden ook door ons met levendige voldoening begroet. De maatregelen Uwer Regering om die zucht aan te moedigen en te ondersteunen zullen bij de Tweede Kamer blijden weêrklank vinden. En terwijl wij in de verschooning van rampen aan onze waterkeeringen dankbaar hoogeren zegen erkennen, zullen wij de verbetering onzer hoofdrivieren met kracht helpen voortzetten. De naauwere aansluiting van het buitenland door verbeterde middelen van gemeenschap met de spoorwegen geeft ons reden tot een verhoogde belangstelling, en gemeenschap wordt door ons als welgedig beschouwd; en wij zien met welgevallen de pogingen om dit verkeer uit te breiden.

§ 6. Wanneer wij, Sire, in overeenstemming met Uwe Majesteit, den staat der geldmiddelen als verblijdend aanmerken, en verlangend naar de toegezegde gewigtige voordragt betreffende 's rijks schuld uitzien, kunnen wij tevens den wensch niet verbergen, dat herziening en verbetering van ons belastingstelsel een voorwerp van de aanhoudende zorg Uwer Regering zij.

§ 7. Met moed zullen wij de groote taak opvatten, die de indiening van nieuwe of niet afgedane wetsontwerpen aan de Tweede Kamer oplegt. Inzonderheid stellen wij hoogen prijs op de aanbieding der wets-voorstellen, in de eerste plaats door de Grondwet verlangd.

§ 8. Sire! Wij vertrouwen, dat het gemeenschappelijk overleg van Uwe Regering met de Vertegenwoordigers des Volks gezegende vrucht zal dragen; zoo bij terugzien op het voorledene de gaven van menschelijke krachten wederom gebleken zijn, wij vereenigen ons te liever in Uwer Majesteits bede om den onmisbaren zegen des Allerhoogsten."

Bij de daarop gevolgde beraadslaging heeft onder anderen de heer *Jongstra*, doelende op het lidmaatschap van den minister van oorlog van de kiezersvereeniging onder de zinspreuk *Nederland en Oranje*, aangemerkt, dat bij deze omstandigheid met eenige aarzeling te berde bragt, maar dat, daar de zaak niet was tegengesproken, bij dergelijke betrekking als een onheil zoude aanmerken.

De spr. heeft zich daarbij even zeer tegen de leer van de volks-souvereiniteit, als tegen die van het goddelijk regt verklaard, omdat beiden tot dwingelandij kunnen leiden. Hij acht elke schennis van de regten van den [illegible] alsmede [illegible] van de grondwet; maar meent ook, buiten de grondwet; geen Koningschap te kunnen erkennen.

De minister van oorlog heeft daarop gezegd, dat hij, uitgenoodigd om zich ten aanzien zijner maatschappelijke beginselen te verklaren, kon betuigen, dat zij geheel en al overeenstemden met eene loyale toepassing en uitvoering der grondwet, en dat, wat zijn lidmaatschap betrof van de genoemde vereeniging, *Nederland en Oranje* steeds de leus is geweest van geheel zijn leven: dat hij alzoo gaarne deel had genomen aan deze Vereeniging, en er lid van zou blijven, zoolang het niet mogt blijken dat men, om minister te wezen, noch aan *Nederland*, noch aan *Oranje*, noch aan beiden verkleefd behoefde te zijn.

De heer *Groen* heeft verklaard, dat, naar zijn overtuiging, met de beginselen der meergenoemde Vereeniging, eene wezenlijke ontwikkeling der Grondwet kan worden bereikt.

De heer *v. Dam* heeft zich met de verklaring van den minister van Oorlog niet geheel bevredigd verklaard. Hij heeft zijne hoop te kennen gegeven, dat Nederland en Oranje steeds de leus zal zijn van al de leden dezer Kamer; maar heeft gemeend, dat de kiezersvereeniging onder die zinspreuk is de uitdrukking eener partij, tot welke de tegenwoordige minister door het aanvaarden van het lidmaatschap is toegetreden; dat deze partij de zaken telkens wil terugbrengen tot de ontwikkeling van geheel andere beginselen, dan die door de Grondwet van 1848 zijn afgebakend, en dat hij het zeer wenschelijk zoude achten, dat de minister bepaaldelijk kon verklaren, dat hij zich had losgemaakt van eene partij, welker beginselen hij spreker vurig verlangde, dat nimmer in Nederland de bovenhand mogten bekomen. — De heer *v. Hoëvell* heeft in gelijken zin gesproken, en heeft gemeend, dat, indien er eene partij bestaat, die zich vijandig betoont tegen het bestaande bewind, het de partij is van *Nederland-en-Oranje*, en dat de minister de gelegenheid moet waarnemen om openlijk te verklaren, dat hij niet behoort tot deze partij, maar in tegendeel tot die van het ministerie, in 't welk hij heeft kunnen besluiten zitting te nemen.

De heer *Groen* heeft daarop aangemerkt, dat de minister zich niet door ingewikkelde vragen behoorde te laten overrompelen, en heeft voorgesteld, om de beraadslaging te sluiten en liever een' dag te bepalen, op welken de minister zich zoude verklaren. De heer *Groen* heeft later dat voorstel ingetrokken.

De heer *v. Zuylen* heeft begrepen, dat den minister tijd behoorde te worden gelaten. — De heer *Mackay* meende, dat de onderwerpelijke zaak als van eenen geheel persoonlijken aard moest worden beschouwd. — De heer *Jongstra* heeft verklaard, dat het antwoord van den minister hem in zoo verre voldoet, dat, daar deze bewindsman te loyaal is om de beginselen van de partij, aan welke hij zich aangesloten heeft, te verloochenen, dit antwoord hem zal nopen om het Bewind geenszins derwijze te ondersteunen, als hij tot dus verre heeft gedaan. — De heer *v. Goltstein* heeft doen opmerken, dat, vermits er gewaagd wordt van staatkundige geloofsbelijdenissen, men mag vragen, welke de belijdenis in dat opzigt is van het lid dezer Kamer, die het besluit ter benoeming van den minister van oorlog mede heeft onderteekend. — Ook de heer *Mackay* heeft daarmede ingestemd.

De minister van Binnenlandsche Zaken heeft in de eerste plaats het door den heer *v. Goltstein* aangevoerde, als onbillijk en onjuist, bestreden; — onbillijk, omdat, indien de Vergadering ten aanzien van belangrijke zaken, als de regterlijke magt, onderling zoo veel verschil van gevoelen oplevert, dit geenszins een bewijs is, dat het ministerie onvoldoende is ingerigt, en dat, wat de onverschilligheid betreft, dit meer van toepassing zoo zijn op de bevolking, dan op den wetgever, maar dat het aangevoerde daarenboven onjuist is, vermits, bij de verkiezing van de gemeente-raden, van de 187,000 kiezers bijna 100,000 zijn opgekomen.

Wat de benoeming aangaat van den minister van oorlog, heeft de minister van binnenlandsche zaken verklaard, dat hij, met dezelve mede te onderteekenen, zeker niet heeft gemeend, zich een ambtgenoot te zien toevoegen van wien hij weet, dat hij de beginselen van ons staatsbeleid zou bestrijden. Hij heeft verder te kennen gegeven, dat, bij een onderhoud, 't welk deze benoeming is voorafgegaan, den tegenwoordigen minister van oorlog de loyale vraag is gedaan: „Wat denkt gij van den gang van ons bestuur sedert 1848?", en dat het antwoord daarop zoodanig is geweest, dat er bij hem geen twijfel kon bestaan, omtrent deszelfs overeenstemming te dien aanzien; — dat, wat de verhouding betreft van den minister tot de kiezersvereeniging, hij eerst naderhand daarvan is onderrigt geworden; — dat, indien hij zulks vroeger had geweten, welligt daarvan ook bij dit onderhoud zoude zijn gesproken geworden; maar dat op de eenvoudige vraag: „Vereenigt gij u met de beginselen van dit ministerie?", „het loyale antwoord zoodanig is geweest, dat er bij hem minister geen zweem van twijfel kon bestaan, alsof hij, (gelijk schijnt te worden vermoed, van den nieuw op te treden minister geene medewerking, laat staan tegenwerking, zoude te verwachten hebben.

[Het ontwerp-adres is in de zitting van Woensdag onveranderd *aangenomen* met 50 tegen 4 stemmen.]

's GRAVENHAGE, 26 September.

Z. M. de Koning, overwegende dat de bepalingen omtrent het bedrag der traktementen van de kapiteins bij het wapen der artillerie, ook van toepassing dienen gemaakt te worden bij den generalen staf, bij het wapen der kavallerie en bij het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs; — willende tevens eene meer billijke verhouding daarstellen tusschen de traktementen van sommige andere officieren bij de landmagt, en in aanmerking nemende dat het noodig is de traktementen van de 2de luitenants der infanterie eenigzins te verhoogen, heeft het volgende bepaald:

1) De traktementen van de kapiteins en de ridmeesters bij den generalen staf van het korps der kavallerie en bij het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs worden vastgesteld tot een bedrag van: voor een' kapitein der 1ste klasse *f* 2200; idem 2de klasse *f* 1900, en idem 3de klasse *f* 1600 's jaarlijks, terwijl voor elk dienstpaard, dat zij verpligt zijn te houden, dat traktement met *f* 100 's jaars wordt verhoogd.

2) Aan de kapiteins der 1ste en 2de klasse, die bij het wapen der infanterie de betrekking van regements-adjudant vervullen, wordt voor het houden van een dienstpaard eene traktements-verhooging toegekend van *f* 100 's jaars.

3) De traktementen van de plaatselijke kommandanten der 2de en 3de klasse worden respectivelijk met *f* 400 en *f* 200 's jaars verhoogd, en alzoo op *f* 2400 en *f* 1800 vastgesteld.

4) De traktementen van de 2de luitenants bij het wapen der infanterie, thans *f* 700 bedragende, worden met *f* 100 verhoogd, en alzoo op *f* 800 vastgesteld.

5) De officieren, sub 1) bedoeld, die thans een hooger traktement genieten, dan voor hunnen rang bij deze bepalin-

gen is vastgesteld, blijven in het genot van dit hooger traktement gehandhaafd. Een en ander treedt in werking op den 1sten October e.k.

— Naar men verneemt zal de graaf *de St. George*, wiens voorstel in Engeland allen bijval gevonden heeft, in eene voor belangstellende Protestanten openbare bijeenkomst, te houden te 's Gravenhage op Vrijdag den 1sten October, des namiddags te één uur, in het lokaal *Diligentia*, eenige mededeelingen doen omtrent het wenschelijke, dat de Protestanten der verschillende landen van hunne levendige belangstelling in het lot der om der godsdienstwille tot galeistraf veroordeelde *Madiai's* doen blijken en zich op eenigerlei wijze aansluiten aan de pogingen der Engelsche deputatie, welke binnen kort naar Florence vertrekt en bestaan zal uit den graaf *Roden*, lord *Cavon* en hon. *Arthur Kinnaird*.

AMSTERDAM, 28 September.

Men verzekert, dat in het aanstaande voorjaar wederom een examen zal plaats hebben voor jongelieden, die wenschen te worden toegelaten als leerlingen bij de dienst van 's Rijks telegraphie. Zij, die in deze betrekking wenschen geplaatst te worden, kunnen zich dus gedurende den geheelen winter voorbereiden.

's HERTOGENBOSCH, 27 September.

Het *Journal du Limbourg* meldt het volgende:

„Een zeldzaam voorval van vruchtbaarheid heeft in onze stad (Maastricht) plaats gehad. De vrouw van *N...*, spekslager in de Gubbelstraat, is in den laatsten nacht van drie dochters bevallen. Deze vruchtbare moeder had reeds aan acht kinderen het leven geschonken, zoodat zij thans het getal harer nakomelingen tot *elf* gebragt ziet. De moeder en de drie jonggeborenen zijn welvarende."

ZWOLLE, 27 September.

Men verneemt met genoegen, dat het project van het kanaal van de Regge naar Almelo door de hooge regering is goedgekeurd, zoodat de aanbesteding van het graven van een kanaal van de rivier de Regge naar Almelo, ter lengte van ongeveer 22,000 ellen, met uitwijk- en keerplaatsen, benevens eene haven te Almelo, en het maken van rijwegen, jaagpaden, enz. reeds in de volgende maand zal plaats hebben.

ASSEN, 28 September.

Wij vernemen, dat aan de commissie, in de zomervergadering der staten dezer provincie benoemd om de provincie te vertegenwoordigen in de gewone en buitengewone vergaderingen der aandeelhouders van de Drentsche kanaalmaatschappij, de van Z. M. den Koning gevraagde magtiging, om ook na het sluiten der vergadering hare werkzaamheden voort te zetten, *niet* is verleend geworden.

— Bij kon. besluit van den 19den Sept. j.l., no. 57, is bepaald, dat de Nederlandsche Israelitische gemeenten in Drenthe zullen uitmaken een zelfstandig sijnagogaal ressort, met eene hoofdsijnagoge te Meppel, als standplaats van den te verkiezen opper-rabijn, een en ander onder voorwaarde van naleving der bestaande geldelijke verbindtenissen jegens het voormalig gemeenschappelijk ressort van Overijssel en Drenthe, speciaal betreffende het pensioen der weduwe van wijlen den opperrabbijn *Hertzveld*, en het traktement van den ressortalen secretaris te Zwolle, en met dien verstande, dat de Israëlieten in de in Drenthe gelegene koloniën der maatschappij van weldadigheid, als geen deel uitmakende van eenig ressort, niet tot het sijnagogaal ressort van Drenthe zullen behooren.

MEPPEL, 25 September.

De vergadering van aandeelhouders der Drentsche kanaalmaatschappij is gisteren avond te acht uur afgeloopen. Ter aanvulling van het reeds medegedeelde nopens deze vergadering diene nog het volgende: De opgekomene aandeelhouders vertegenwoordigden 150 stemmen. De commissie voor het nazien der balans gaf in haar rapport te kennen, dat, wat de cijfers aanging, zij de balans in orde had bevonden, doch zij meende, dat de commissarissen hunnen last waren te buiten gegaan, door bijna het geheele maatschappelijk kapitaal voor de uitvoering van de nu bijna daargestelde werken te bezigen, en dat daarom de balans niet diende te worden goedgekeurd. Dit rapport werd, na zeer langdurige discussiën, met groote meerderheid verworpen. — Ten aanzien van het voorstel van commissarissen, „om gemagtigd te worden, ten einde met de hooge regering eene overeenkomst aan te gaan tot wijziging der concessie, zoodat de maatschappij bevrijd werd van de uitvoering van het zijkanaal naar Koevorden en het scheepvaartkanaal naar Beilen, en ten einde *f* 300,000 tegen 4½% te negotiëren tot voortzetting der werken," hebben mede wijdloopige beraadslagingen plaats gehad.

De heer *Sluis* verzoekt aanteekening in de notulen, dat hij, namens de provincie, protesteert tegen eene vermindering van de werken, die bij de concessie aan de maatschappij zijn opgelegd.

Na vele discussiën word het volgende voorstel gedaan:

Dat commissarissen zullen zijn gemagtigd:

1) „Om aan Z. M. den Koning te verzoeken, om óf de maatschappij door eene subsidie van rijkswege, ten beloope van de kosten der werken, waarvan de ontheffing wordt verlangd, in staat te stellen tot de uitvoering van die werken, óf wel om eene zoodanige overeenkomst met de hooge regering aan te gaan, als waarbij, met wijziging van de akte van concessie van den 21sten en den 23sten Maart 1850, de maatschappij zoude kunnen afzien van de sub littera C in art. 1 van de akte geconcessioneerde werken, alsmede van die sub littera D ter zelfder plaatse vermeld; laatstgemelde voor zoo verre betreft het veranderen van de waterleiding tot in de Beilervaart te Beilen in een scheepvaartskanaal, óf immers de maatschappij zoude worden ontslagen van de verpligting, om die werken binnen een bepaald tijdsbestek daar te stellen;

2) „Om in eene volgende gewone of buitengewone vergadering van deelhebbers zoodanig voorstel tot verandering der statuten of anderzins te doen, als noodig zal worden bevonden, nadat commissarissen van de beschikking van Z. M. hieromtrent zullen hebben kennis bekomen;

3) „Om ingeval van gunstige beschikking van Z. M. het kapitaal der maatschappij te brengen op *f* 900,000, met dien verstande, dat aan de nieuwe aandeelen zal worden verzekerd eene premie van 2½ pCt. uit de jaarlijksche winst, en dat de tegenwoordige deelhebbers de voorkeur zullen hebben voor de uitgifte van nieuwe aandeelen; en alleen voor het ontbrekende gedeelte of bij mislukking van zoodanige deelneming ten laste der maatschappij eene som van *f* 300,000 of zooveel minder, als dan noodig zal blijken te zijn voor de uitvoering van het werk, te negotiëren tegen eene rente van 4½ pCt. 's jaars, met geregelde aflossingen, zoo de benoodigde som niet op gunstiger voorwaarden te bekomen is, en daarbij als onderpand te verbinden de onuitgegeven aandeelen of de sub A en B in voormeld art. 1 van de akte van concessie opgenoemde daargestelde en daar te stellen werken en tot dezelve behoorende gebouwen en erven der maatschappij; alles behoudens nader vast te stellen verandering van de statuten overeenkomstig no. 2."

Dit voorstel wordt met 112 tegen 28 stemmen aangenomen, hebbende twee deelhebbers, uitbrengende drie stemmen, zich buiten stemming gehouden en waren er zeven stemmen afwezig. (*Dr. en Ass. Ct.*)

— Als een voorbeeld van buitengewone vruchtbaarheid verdient gemeld te worden, dat zeker landbouwer te Ruinen, thans bij het aardappelrooijen een' stoel heeft gerooid, waaraan zich bevonden 69 aardappelen, en wel van die dikte, dat dit getal gezamenlijk eene hoeveelheid uitmaakte van 6 Ned. koppen. Tevens dient hierbij opgemerkt te worden, dat de landbouwer dezen stoel, die zich al vroegtijdig in eene eenigzins meerdere ontwikkeling van de anderen onderscheidde, geturig met aarde aanvulde, waardoor de stoel een' grooten omvang verkreeg en de ranken eene lengte bekwamen van zeven voeten.

GRONINGEN, 30 September.

De opening op morgen van het nieuwe algemeene provinciale-, stads- en akademisch Ziekenhuis is eene in menig opzigt te belangrijke gebeurtenis, dan dat wij die zouden mogen laten voorbijgaan, zonder daarop de aandacht onzer lezers voorbedachtelijk te vestigen.

Immers terwijl in sommige andere groote steden van ons land, door gebrek aan behoorlijke zamenwerking, de ziekenhuizen in hunnen hoogst gebrekkigen toestand blijven verkeeren, sloegen hier vóór eenige jaren ook in dit opzigt provincie en stad weder de handen ineen, om in de bestaande behoefte aan een in alle opzigten doelmatig *algemeen* ziekenhuis te voorzien. Zoo werd het mogelijk, hier eene inrigting tot stand te brengen, die voldoen zal aan de eischen der menschelijkheid en der wetenschap beide. Wij wenschen onze stad en provincie geluk met deze nieuwe menschlievende inrigting in haar midden, die tevens zal voorzien in eene inrigting voor het hooger onderwijs, waarvan het hooge belang aan niemand kan ontgaan, die weet, wat het voor eene hoogeschool beteekent, in het bezit te zijn van eene uitmuntende klinische inrigting ten behoeve van het praktische onderrigt voor de aanstaande geneeskundigen.

Terwijl wij nu van ganscher harte hopen, dat met dit nieuwe gebouw een nieuwe luister aan het klinische onderwijs daarin te geven, zal worden geschonken, willen wij nog met een enkel woord eene schets geven van het gebouw, dat het voormalige akademische gasthuis heeft vervangen.

Het ziekenhuis is zamengesteld uit het voormalige gasthuis en het daarachter gelegene gebouw, waarin het museum van nat. geschiedenis was geplaatst. Een en ander heeft echter zoodanige veranderingen ondergaan, dat het naauwelijks meer te herkennen is.

Het voorste gebouw heeft twee verdiepingen, met een breed front aan de straat en achterwaarts drie vleugels (de vleugels van het voormalige museum), die eene ruime opene plaats insluiten, welke tot wandelplaats voor herstellende zieken kan dienen. In het aan de straat gelegen gedeelte van het gebouw heeft men beneden de portierswoning, waarbij eene opene plaats met fraai ijzeren hek, waardoor de zieken onmiddellijk, zonder het voorste gebouw aan te doen, in de ziekenzalen worden aangebragt, de algemeene keuken, de woning voor den vader, vertrekken voor de oppassers en dienstboden, magazijnen, eene receptiekamer, enz. De bovenverdieping is ingerigt tot woning voor den controleur van het ziekenhuis.

Het eigenlijke ziekenhuis (bestaande uit de drie vleugels van het voormalige museum) is omringd door een' ruimen corridor, die in verband staat met de wandelplaats. Het gebouw bevat beneden *tweeëntwintig* zalen van verschillende grootte, ingerigt tot het opnemen van zieken, benevens wachtkamers voor de studenten. De bovenverdieping bevat ook een ruim aantal kamers en is bestemd voor de verloskunde, met woning voor de baker, kamers voor hoogleeraren, studenten, enz. — Bovendien zijn er op de bovenste verdieping magazijnen voor kleedingstukken en andere zaken aangebragt. — In dit ziekenhuis (waardoor ook het tot dusverre bestaande stads ziekenhuis is vervallen) kunnen ruim 200 zieken worden verpleegd, en men moet erkennen, dat, gelijk de aanblik van het geheele ziekenhuis een zeer goeden en aangenamen indruk maakt, zoo ook het onderzoek van de ziekenkamers, van de kamers voor het dienstdoende personeel enz. getuigt, dat alles met veel zorg en oordeel is ingerigt.

Zoo als men weet, zal het nieuwe ziekenhuis nu nog worden voorzien van een afzonderlijk badhuis, waardoor niet alleen voor het ziekenhuis zelf in eene wezenlijke behoefte zal worden voorzien, maar evenzeer voor de geheele stad, waar thans volstrekt geene openbare gelegenheid bestaat om een bad te kunnen nemen.

Ten slotte meenen ook wij te mogen vertrouwen, dat allen, zoo wel partikulieren, als gemeentebesturen en diakeniën van stad en lande, zich zullen beijveren, om, door het opzenden van lijders, waar daartoe slechts de gelegenheid of wenschelijkheid bestaat, mede te werken tot het bereiken van het doel, waarmede dit gesticht door provincie en stad is tot stand gebragt, te weten: de bevordering van het heil van arme zieken en van het geneeskundig hooger onderwijs.

— Vrijdag l.l. is te *'s Gravenhage* door de hoofdofficieren en officieren van het regemt. grenadiers en jagers, aldaar en te Delft in garnizoen, een luisterrijk afscheids-diner van 70 couverts gegeven aan den generaal DUYCKER. Het werd opgeluisterd door de muzijk van voormeld corps, en kenschetste zich door vriendschappelijkheid en gulle vrolijkheid. De generaal opende zelf de rij toasten met een' heildronk aan Z M. den Koning.

— Sedert onze laatste opgave is alhier gearriveerd het nieuwgebouwde kofschip *Klazina Maria*, groot 61 tonnen, kapt. H. J. DOUWES, van Groningen, gebouwd bij J. J. PIK, te Veendam; — en het schoenerschip *Arendina*, groot pl. m. 95 roggelasten, kapt. E. J. DIK, van Pekela, gebouwd bij A. J. HOOITES, te Hoogezand.

— In den nacht van den 28sten dezer werd er, door middel van inbraak, diefstal gepleegd aan de boerderij van den heer G. MEDDENS, te Noordlaren; uit de kamer, waarin niemand sliep, is gestolen: een bed, peul en twee kussens, zonder dat daarvan door de bewoners iets is gemerkt. — Tot dusver heeft men de dieven nog niet kunnen opsporen.

— Uit *Annerveensch-Kanaal* wordt ons het volgende berigt:

„Sommige bijenhouders ondervonden in dezen herfst de onaangename gewaarwording, dat hun de vruchten van hunnen arbeid werden ontnomen. Geheele nachten door, reizen ze uren ver, door wind en regen, naar hunne bijen, die ze in de velden van Gasselte, Borger, Odoorn, enz. enz. hebben, om van de heidebloempjes een weinig winst te halen. Helaas! dat zoo zuur verdiende weinigje mogen ze niet behouden. In 't Gasselter veld zijn tot nu toe sommige korven gestolen; uit andere stukken honig gesneden en wat meer zegt, velen boosaardig bedorven. —

„Voor korten tijd had er te *N.* eene aardige gebeurtenis plaats. De knecht en meid van H. wilden 's morgens vroeg naar 't land. Onaangenaam werden ze verrast door een' zwarten vent, met een wild uitzigt en regtopstaande haren. Zij meenden lucifer, *de olde knecht*, te zien, vooral toen ze hem de wachtwoorden van 't helsche rijk, eenige krachtige vloeken, hoorden uiten. IJlings namen ze de vlugt; versterkt met eenige hulp, waagde men 't evenwel den vorst der duisternis te naderen. 't Hart trilde als *de peupelbladren*, er werd evenwel moed gehouden en 't monster zoo bereikt. 't Was een zeker man, JAN PLANK geheeten, die 's avonds te voren in dronkenschap gedeeltelijk zwart was gemaakt en in den nacht in 't stroo had gerust."

Verslag nopens het Instituut voor Doofstommen te Groningen, over 1851—1852.

Dezer dagen is aan de leden verzonden het algemeen verslag over het jaar 1851—1852, gedaan binnen Groningen in de jaarlijksche vergadering van contribuerende leden, gehouden den 26sten Julij 1852, wegens het instituut voor doofstommen, aldaar opgerigt in den jare 1790.

Daaruit blijkt, dat in het hoofdbestuur, door de herkiezing van den heer mr. P. W. VAN HEIJNINGEN BOSCH als hoofddirecteur en mevrouw de weduwe DE RANITZ, geboren CROMMELIN, als directrice, geene verandering is ontstaan, terwijl de heeren W. J. MEURS WICHERS en mr. G. H. DE RANITZ, de eerste als secretaris en de andere als rentmeester des instituts, zich gedurende de eerstvolgende drie jaren, aanvangende met den 1sten Julij 1852, wel weder hebben willen belasten met de werkzaamheden aan genoemde betrekking verbonden.

Omtrent het getal der leden wordt opgemerkt, dat het in dit jaar weder is verminderd, tellende het instituut op den 1sten Januarij l.l. 2851 leden, en alzoo 23 minder dan op hetzelfde tijdstip van het voorafgegane jaar; welke toestand van zaken, hoezeer eenigzins vergoed door de aanwinst van 16 donateurs en donatrices, echter als betreurenswaardig wordt aangemerkt. Aan den anderen kant mogt men daarentegen het genoegen smaken, van aanzienlijke legaten en donatiën te ontvangen.

Van de 32 doofstommen, welke in dit jaar ter plaatsing zijn opgeroepen en aangekomen, bleek het al spoedig dat 5, uit hoofde van gebrek aan verstandelijke vermogens, voor het onderwijs onvatbaar waren, zoodat men tot hunne verwijdering van het instituut heeft moeten besluiten. — Voorts werd voor 17 kweekelingen het verblijf aan het instituut ook nog gedurende het eerstvolgende schooljaar aangevraagd, als de geschikt om nog meerdere vorderingen te kunnen maken aan welke aanvrage door de ouders van 14 kweekeli dankbaar gehoor werd verleend, terwijl de 3 overigen he stituut hebben verlaten met nog 12 kweekelingen, zood in dit jaar in 't geheel 15 kweekelingen ontslagen zijn gewor Van deze kweekelingen zijn 13 bekwaam, hoezeer, zoo altoos, in meerdere of mindere mate, om in de maatsch te verkeeren. Daarvan hebben 8 op den 21sten Mei l.l. hu geloofsbelijdenis, naar de leer der Hervormden, afgeleg handen van den heer predikant C. H. VAN HERWERD C.H z., en in het bijzijn van eenen ouderling. Er wer dit jaar slechts een R.-K. kweekeling ontslagen, die groote deringen gemaakt heeft en reeds in het vorige jaar, to eerste heilige Communie was toegelaten. 2 Israëlietische k kelingen hebben op den 7den Julij, in tegenwoordigheid de Israëlietische schoolcommissie in het Synogogaal ressort *Groningen* en eene commissie uit het bestuur des instit blijken gegeven van ervaren te zijn in de Israëlietische g dienst en geloofsleer. Een van de hiervoren bedoelde k kelingen zal te huis zijne belijdenis doen naar de leer Doopsgezinden en 3 hunner moeten het instituut verlaten der tot ledematen der kerk, waartoe ze behooren, aang men te kunnen worden.

Eene kweekeling is ontslagen wegens aanhoudende ziekel heid.

Wat den gezondheidstoestand der kweekelingen betreft, was over het geheel gunstig te noemen, waartoe voora aangewende zorg voor het behoorlijk toezigt op en de behandeling der kweekelingen medewerkten. Slechts tijd vertoonde zich, bij de mazelen-epidemie in deze s deze ziekte bij de kweekelingen, terwijl naar aanleiding va gewijzigde natuurlijke kinderziekte, waardoor de onderwi J. BEETS werd aangetast, al de kweekelingen dadelijk d den heer dr. C. U. J. HUBER, medelid van het hoofdbest werden gehervaccineerd.

De kweekelingen hebben over het algemeen goede vorde gen gemaakt.

In den loop van het jaar is voltooid en met Januarij l.l gebruik gesteld het gebouw bestemd tot het doen geven onderwijs aan het instituut in onderscheidene ambachten, daartoe te benoemene onderwijzers, welk gebouw tevens dienen tot de gymnastische oefeningen der kweekelingen.

Het ambacht-onderwijs, daar in den boezem van het in tuut gegeven, is thans in volle werking en wordt geg aan 6 kweekelingen in het *timmeren* en in het *schrijn ken*, — aan 6 in het *kuipen*, — aan 21 in het *kleer pettenmaken*, — en aan 14 in het *schoenmaken*. Het beantwoordt geheel aan de daarvan opgevatte goede wachting.

Ook het onderwijs in de gymnastiek, waarvoor eene r zaal in het boven gedacht lokaal bestemd is, gaat gere zijn' gang, en al de daarvoor benoodigde werktuigen of stellen zijn alhier aangeschaft.

Het getal kweekelingen beliep in het afgeloopen jaar

Eindelijk blijkt het ten aanzien van de geldelijke aang genheden van het instituut uit de rekening over 1851, de daartoe behoorende bescheiden, dat de ontvangsten som bedroegen van *f* 56889,31½ en de uitgaven eene som *f* 59831,36½ en er alzoo eene meerdere uitgave is van *f* 294 welk bedrag, gekweten uit de fondsen van 1852 en op jaar overgebragt, besteed is tot de betaling van het, in jaar, waarover de rekening loopt, verschenen gedeelte de ten van het gebouw voor het onderwijs in ambachten e de gymnastiek en het bedrag der in 1851 aangeschafte belen en werktuigen in gedacht gebouw voorhanden, uitzondering evenwel van de voorwerpen voor de gym sche oefeningen, die op het respect van *schoolbehoeften* antwoord zijn.

Sedert het tweeënzestigjarig bestaan van het instituut ontslagen: als bekwaam, om in de maatschappij te verkee 592 kweekelingen; als kunnende geene vorderingen meer ken en om bijzondere redenen 48; wegens bekrompene vers delijke vermogens 37; uithoofde van zinneloosheid 13; we aanhoudende ziekelijkheid 14, en overleden 57; te samen kweekelingen.

Van deze kweekelingen behooren te huis: In de provi Noord-Brabant 28, Limburg 2, Gelderland 49, Zuid-Holl 155, Noord-Holland 188, Zeeland 15, Utrecht 35, Vriesl 97, Overijssel 47, Groningen 110, Drenthe 31, en buiten rijk 4; te zamen als voren 761 kweekelingen.

Het bestuur, in het vertrouwen dat zijne verrigtingen nu weder de algemeene goedkeuring mogen verwerven, digt met den wensch, dat men daarvan mag doen blijk door het aanwenden, ieder in zijnen kring, van poginge het aanwinnen van nieuwe leden, ten einde aldus ook m te werken tot bevordering van den bloei en het welzijn va te dezer stede gevestigde zoo nuttige instituut voor d stommen.

Een onlangs te Brunswijk overleden meester schoen ker heeft, bij uitersten wil, een aanzienlijk legaat maakt aan dat Pruissische bataljon, hetwelk in 1848 het geweigerd heeft tegen het volk op te rukken; kan dit ontdekt worden, dan moet het aan nader aangewezen sonen, soldaten, uitbetaald worden. Verder heeft hij bepa dat, met de levering van de tot zijne lijkstatie benood zaken, alleen democraten begunstigd zouden worden, en andere personen dan democraten hem naar het graf mo dragen.

De Tabak in Spanje.

Men spreekt in Spanje nog altijd van de opheffing het zout- en tabaks-monopolie. BRAVO MURILLO echte niet met zulk een plan ingenomen, wijl het de schat van ruim 28 millioen gulden zou berooven, en het ui moeijelijk zou vallen, die som op eene andere wijze te krijgen. Het tabaks-monopolie is op het budget van jaar 1852 uitgetrokken op ruim 18, en dat van het op ongeveer 10 millioen gulden, alzoo eene netto opbre van 28 millioen gulden. Het industriëel leven des lands zeer worden opgewekt door de opheffing dier mono liën, gezwegen van de vermindering in uitgaven te tegengaan van den smokkel-handel op de grenzen.

De tabaks-verbouw in Spanje beteekent zeer weinig het is meer een artikel van handel. De fabrikatie plaats in koninklijke fabrijken en wordt verpacht of wel onmiddellijk door regerings-personen bestierd. In *nationale tabaksfabrijk* te Valencia zijn 3200 vrouwen meisjes met het sigaren maken bezig, en 250 personen het snijden der bladeren. In de maand worden daar ruim millioen stuks sigaren gefabriceerd; het loon regelt zich de kwaliteit der sigaren. Voor de eerste soort wordt 70 de tweede 50 en voor de derde 30 ct. per pond betaald. chef der fabrijk heeft *f* 2500 traktement.

Men heeft wel eens verteld, dat Spanje de beste sig der wereld had en dacht daarbij aan Cuba, maar die er sigaar rookte, bemerkte al dadelijk hoe valsch die verzeker was. Men rookt er sterke sigaren.

Kerknieuws.

Door den eerw. kerkeraad der Hervormde Gemeente van Noo WOLDE is, na voorafgegane benoeming van de kerkvoogden gemeente, als uitoefenende het regt van collatie, kerkelijk pen tot herder en leeraar dier gemeente, de weleerw. zeer ge heer *Johannes Wilhelmus Ernestus Deusen*, kandidaat tot de lige Dienst bij het provinciaal kerkbestuur van Drenthe.

— Ds. *J. van Waning Bolt*, te Grootegast, heeft het naar Antwerpen aangenomen.

SMILDE, 27 Sept. Gisteren is, ten gevolge van het be van ds. *R. Breitsma*, door de Chr. Afg. gemeente aldaa volgende drietal geformeerd (alph. gesteld): *R. Eising*, daat te Hoogeveen; *K. J. v. Goor*, predikant te Sneek *R. Kuipers*, predikant te Dalfsen.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.